

## **DIYON** **Giu visuvisuna i gilumi** **Lainuwanega**

*Diyon Giu visuvisuna i giluminaba* Yesu taunana Maimaituwa Giuna kenakena nonogina, “i waila lava te mododemo i miya.” Niga bukana ya giugiuweda te tauiyevina ba Yesu sai sumaḡe te tana taunana Tauwaiyawasana, Maimaituwa Natuna, bi edi waisumaḡemo kaka yawasana sa vai (20.31).

### *Giu i waila lava*

<sup>1</sup> Muliḡa kaka bai matabudi a tubuḡana bi pakanemo ba Giu, bi Giuna ba Maimaituwa vaitena, bi Giu taunana Maimaituwa.

<sup>2</sup> Muliḡa kaka bai matabudi a tubuḡana bi Giu ba Maimaituwa vaitena.

<sup>3</sup> Tana dabanemo mwali matabudi Maimaituwa i voiyedi, tana bi geḡa maso mote Maimaituwa bai ḡesauna i voiye.

<sup>4</sup> Tana lisinemo ba yawasana, bi mba yawasana ba lava matabudi edi yanayana.

<sup>5</sup> Bi yana ba boimatuwemo ya yanayana, bi boimatuwa mote ḡemoḡemotina te ima lauyovoḡe.

<sup>6</sup> Mba ḡome ba oloto isana Diyon, Maimaituwa i giukamaḡe te i tava.

<sup>7</sup> Tana i tava te lava lisidimo yanayana i giuwata bi ena giumo ba lava matabudi sai sumaḡa.

<sup>8</sup> Diyon tana mote yanayana, bi i tavana mba yanayanana i giuwata.

<sup>9</sup> Yanayana giugiukauwina kaka dobumo ya yovo bi tana taunana kaka lava matabudi yanayana ya vitedi.

<sup>10</sup> Tana dabanemo Maimaituwa dobu i voiye bi geḡa te, dobumo i yovona ba dobu lavedi mote a kitaḡone.

<sup>11</sup> Tana i yovo ena lava otidi lisidimo, bi geḡa te mote a giuvai.

<sup>12</sup> Bi tedi mabai a giuvai bi isanemo ai sumaḡana ba i waianinedi te Maimaituwa natunatuna.

<sup>13</sup> Tedi mote tina bi tama edi ḡowanemo ee lava ota edi ḡailisimo a tubuḡa bi Maimaituwa ena ḡailisimo a tubuḡa vitala.

<sup>14</sup> Giu i waila lava bi lisidemo i miya. Tama ena ḡailisi namalina ke kita, Natuna lauḡemotina namalina, Tana Tamana lisinaḡa i yovo, sagu bi giukauwa i waiwanavu.

<sup>15</sup> Diyon ba tana taunana i giugiuwata bi kalinana dididiginemo i giugiuna gado, “Niga taunana e giugiuwatana gado, “Tana muliguḡa ya natonatona taunana i tausaḡana mote mai tagu, banina tana i miyamiya kaka tagu e tubuḡa.”

<sup>16</sup> Tana ena sagu wanawanavunemo ba tada matabuda kavisuvisu ya viteviteda.

<sup>17</sup> Maimaituwa waiḡake Mousis lisinaḡa i giukamaḡe yovoḡe, bi sagu bi giukauwa ba Yesu Keliso lisinaḡa i yovo.

<sup>18</sup> Aiyai mote bamo Maimaituwa i kita, bi Natuna lauḡemotina tana kota Maimaituwa bi

Tamana waitena ġemoġemotidi, tana taunana  
Tamana lava lisidemo i kamaġati.

*Diyon Taukabulu i valele te tana mote Keliso  
(Met 3:1-12, Mak 1:1-8, Luk 3:1-18)*

<sup>19</sup> Diu babadidi Yelusalemmo, pilipilisi\* ġesaudi  
bi Livai damnemo lava a giukamaġedi, Diyon  
lisinemo bi sai talaye te tana ba aiyai.

<sup>20</sup> Diyon edi giu waimunena mote i daboke  
bi i giu waimaġati munaġena gado, “Tagu mote  
Keliso.”

<sup>21</sup> Kamaina bi tedi ai talana gado, “Te tam ba  
aiyai? Tam Elaidiya, ee?”

Bi Diyon edi giu i waimunena gado, “Geġa, tagu  
mote Elaidiya.”

Bi tedi ai tala munaġena gado, “Te tam taunana  
tauwaiyawasana a labelabena, ee?”

Bi tana edi giu i waimunena gado, “Geġa.”

<sup>22</sup> Tedi ena giu ai munena gado, “Tena ku  
giuwemai tam aiyai, bi tama ka munaġa te  
taugiukamaġemai ka giuvitedi. Tam bainewa  
kwa giugiu munaġem?”

<sup>23</sup> Bi Diyon Taugiuwatana Aisaiya i giugiuna  
lvanemo edi giu i waimunena gado,  
“Tagu taunana kalina kalakalalelemo yà binabin-  
auna gado,

‘Bada ena eta ko kadidimani.’”

<sup>24</sup> Kamaina bi Palisi a giugiukamaġedina Diyon

<sup>25</sup> ai talayena gado, “Bamoda tam mote Keliso  
ee Elaidiya ee taugiuwatana, te bai aubaina lava  
kwa kakabuludi?”

---

\* **1:19:** Pilisi ba sewasewa taugabuna lava aubaidi Maimaituwa  
matanemo.

26 Bi Diyon edi giu i waimunena gado, “Tagu gaubemo lava yà kakabuludi, bi modomimo ba lava ġemota i moito saġana mote ko sibe.

27 Tana taunana muliguġa ya natonato. Bi tagu mote e visu gulata te ena kaġesuma ġulevina yà kaikamaġedi.”

28 Niga kauwidi matabudi ba Betenimo a tubuġa, Diyoudan Gaubina noi nevanemo bamo Diyon lava i kakabuludinemo.

### *Diyon Yesu ya giugiuwata*

29 Laġan i sako te Diyon, Yesu i kita lisinemo i natonato ba i giuna gado, “Ko kita, Maimaituwa ena sipu lauewalina, dobu lavedi edi gebogebo taukaikamaġena!

30 Tagu niga taunana e giugiuwatana gado, ‘Lava muliguġa ya natonatona ba i saġa gulatana mote mai tagu banina, tana i miyamiya kaka tagu e tubuġa.

31 Tagu mote tana e sibe, bi bai aubaina gaubemo e kakabuluna ba banina tana Islael lavemi lisimimo yà kamaġati.”

32 Bi Diyon bai i kitakitana i giuwatana gado, “Tagu Aluwa Waiyawa e kita maibena gabubu malaġa i yovo te tana dabanemo i miya.

33 Tagu yaġolo mote tana yà sibe bi Maimaituwa i giukamaġegu te lava gaubemo e kakabuludi bi i giuweguna gado, ‘Aluwa Waiyawa kaka ya yovo te lava dabanemo ya miyana kwa kita. Tana taunana kaka Aluwa Waiyawemo lava ya kabuludi.”

34 Diyon i giuna gado, “Tagu e kita bi yà giugiuwemi te tana taunana Maimaituwa Natuna.”

*Diyon ena tauwaikaiwatana Yesu a kaiwata*

35 Laḡan i sako munaḡa bi Diyon kota ḡome ena tauwaikaiwatana labu waitedi a moimoito.

36 Sauginemo Diyon i kita te Yesu i nato i nawanawa ba i giuna gado, “Temi labuḡimi ko kita, noi taunana Maimaituwa ena sipu laue-walina!”

37 Ḡome Diyon ena tauwaikaiwatana labu ena giu a vaivaiye ba Yesu a kaiwata.

38 Yesu i tauvitale bi i kitedi tana a kaikaiwata ba i waitalayedina gado, “Temi labuḡimi ba bai ko ḡoyeḡoye?” Bi tedi a giuna gado, “Labai. Niga giuna banina ba Tauwailovelove. Tam bamo ḡome kwa miyamiya?”

39 Yesu edi giu i waimunena gado, “Temi labuḡimi ko nato kaka ko kita.” Kamaina bi a nawa te a kita bi suwala ba 4 koloki bi ḡome Yesu vaitena a miya te i dudubala.

40 Tedi labuḡidi Diyon ena giu a vaiye bi Yesu a kaikaiwatana, ḡemota ba Saimon Pita tasina Endulu.

41 Endulu maḡemota tuwaḡana Saimon i banavi bi i giuwena gado, “Tama Vinevinena ke banavi, tana taunana Keliso.”

42 Kamaina bi Endulu tuwaḡana Pita i waidoli tavaite Yesu lisinemo. Yesu, Pita i kita bi i giuwena gado, “Tam isam ba Saimon, Diyon natuna bi geḡa te niganana ba tam isam Kipasi.” Niga isana ba ḡemotina mai Pita bi banina ba ḡakima.

*Yesu, Filip bi Nataniyel i yogedi*

<sup>43</sup> Laḡan i sako ba Yesu i wainuwanogonogota te ya nawa Galili Plovinsnemo. Tana Filip i banavi bi i giuwena gado, “Ku kaiwatagu!”

<sup>44</sup> Filip ba Betsaida lavana bi Endulu bi Pita kota mba malagaina lavedi.

<sup>45</sup> Filip, Nataniyel i banavi bi i giuwena gado, “Mousis ena waigake bi kota taugiuwatana lavana a gilugilumiwatana ke banavi. Yesu ba Nasalet malagaina lavana, Diyosep natuna.”

<sup>46</sup> Nataniyel i waitalana gado, “Nasaletiga ba bai visuviusuna kaka ya nato?” Bi Filip i giuna gado, “Kwa nato kaka matammo kwa kita.”

<sup>47</sup> Laḡannemo Yesu, Nataniyel i kita diyanemo i tavatava ba i giuna gado, “Niga ba Israel otina, tana lisenemo mote bamo kaiyovu.”

<sup>48</sup> Nataniyel i waitalana gado, “Tam bainewa bi tagu kuna sibegu?” Bi Yesu giu i waimunena gado, “Tam Fig† kaina pakanemo e kitam muliga kaka Filip i yogem.”

<sup>49</sup> Nataniyel giu i waimunena gado, “Labai, tam taunana Maimaituwa Natuna! Tam taunana Israel ena Galibona!”

<sup>50</sup> Kamaina bi Yesu i giuna gado, “Tam kunai sumaḡana ba, banina tagu e giuwem te tam Fig kaina pakanemo e kitam. Tam kaka kauwa nananakidi kwa kitedina mote mai niga taunana.”

<sup>51</sup> Yesu kota giu i wailautawina gado, “Giukauwa ya giugiuwem, tam kaka mala nuwawasana kwa kita, bi Maimaituwa ena

---

† 1:48: Fig kaina ba kitana maibena damaya kaina.

aneyā wawanaḡa sa yovoyovo bi sa saḡasaḡa.  
Mba wawanina ba tagu Tana Taunana Natuna.”

## 2

### *Yesu gauba i voiye te i waila waen*

<sup>1</sup> Laḡan waifaioninemo, Keina tauninemo Galili Plovins noponemo naḡi soina i tubuḡa. Bi Yesu tinana ba ḡome.

<sup>2</sup> Yesu bi ena tauwaikaiwatana edi giu a giukamaḡe te mba soinemo sa tava.

<sup>3</sup> Laḡannemo waen i kovi ba Yesu tinana Yesu i giuwena gado, “Tedi edi waen i kovi.”

<sup>4</sup> Yesu giu i waimunena gado, “Waivini, tam kwa giugiuwegu te maso bai yà voiye bi tagu egu sauga yaḡolo mote i tava.”

<sup>5</sup> Ḡome te Yesu tinana taupaula i giuwedina gado, “Bai yai utaniyemina mba ko voiye.”

<sup>6</sup> Ḡome ba dubi wapedi 6 ai moitodi, bi Diu edi vaivai luvanemo mba edi anilaukoḡa. Bi dubi ḡemoḡemotaḡa ba 100 lita luvana ai moitodi.

<sup>7</sup> Yesu taupaula i giuwedina gado, “Gauba ko ledu bi niga dubidi koi wanavudi.” Kamaina bi ai wanavudi te gayagabulidimo.

<sup>8</sup> Tana i giuwedina gado, “Ko yai'i vaidi bi ko nawa soi badana ko vite.”

Yesu i giugiuna mainana a voiye

<sup>9</sup> bi soi badana gauba i waila waenina i tego lubuye bi mote i sibe te mba waenina bamo maiḡa a tavaite, bi taupaula gauba tauyai'ina taudiḡa a sibe. Kamaina bi soi badana lawelawena i giuvai tabudimo

10 bi i giuwena gado, “Lava matabudi waen laukaina sa geigei tego, bi laḡannemo tauliso sa tego te sa tego gulata, mulinemo kaka waen tomatomana ko soiye. Bi tam waen laukaina kuna alalabe eete niganana.”

11 Niga malagaina Keina ba Galili Plovins noponemo, ḡome Yesu mataila dolidolina i voiye te ena ḡailisi namalina i kamaḡati bi ena tauwaikawaiwatana ai sumaḡe.

12 Niga kauwina mulinemo ba Yesu tinana, tasitasina bi ena tauwaikawaiwatana waitedi a yovo a nawa Kapeniyam malaginemo. Bi ḡome a taumiya.

*Yesu Pali vanuwino tauwaikunekune i kwavivaidi*

*(Met 21:12-13, Mak 11:15-17, Luk 19:45-46)*

13 Ḡotona te maso Vawaitauli Soina\* laḡanna i tavana ba Yesu i saḡa i nawa Yelusalemmo.

14 Tana lava i kitedi pali vanuwina ganakukuna noponemo, kau, sipu bi gabubu a waikunekuneyedi bi lava ḡesaudi ba mane teibolodimo a miya bi wali dobu manedi a senisenisidi.

15 Taunana aubaina, maḡinemo anilaubiti i voiye te sipu, kau bi lava matabudi i kwavivaidi te pali vanuwina didiyauna a potiyovo kamaḡe,

---

\* **2:13:** *Vawaitauli Soina* Niga soina noponemo Diu lavedi edi nogota i munaḡa te wala Idipmo Bada bainewa i waiyawasanidi bi Idip a potiyovo kamaḡena taunana a noḡonoḡoti. Banina laḡannemo aneya i tava bi kwasina gudu modonemo i kitana ba vanuwina i *vawaitauli* te i nawanawa ota. Niga soina ba kwalabu matabuna a voivoiye.



mane tauvitaledi edi peni i laidabalalidi bi edi teibolo i vitaledi.

<sup>16</sup> Tedi mabai gabubu a waikunekuneyedina i giuwedina gado, “Niga gabubudi ko kapotiyovodi, Tamagu ena vanuwa mote koma voiye te aniwaikunekune gabuna.”

<sup>17</sup> Bi ena tauwaikaiwatana mba kauwina i tubu-tubuḡa ba gilugilumina wadubona a noḡotina gado, “Oo Bada, em vanuwa nuwaboyina ba Nopogu ya kalakalatina mai kai.”†

<sup>18</sup> Kamaina bi Diu babadidi a tava Yesu lisinemo bi ai talayena gado, “Bai matailina kwai lovenai bi ka kita te tam waibada kuna vai bi niga kauwidi matabudi kwa voivoiyedi?”

<sup>19</sup> Yesu edi giu i waimunena gado, “Niga pali vanuwina, ko dousuwasuwa bi laḡan faiona nopodimo ba ya keli munagē.”

<sup>20</sup> Tedi ena giu ai munena gado, “Niga pali vanuwina ba kwalabu 46 nopodimo a keli, bi tam laḡan faiona nopodimo kwa keli, ee?”

<sup>21</sup> Bi geḡa te, Yesu pali vanuwina i giugiuwena ba tubuḡina i giugiuwata.

<sup>22</sup> Sauginemo Yesu pekimo i kenamoito mulinemo ba ena tauwaikaiwatana lisidimo bai i giugiuwedina a noḡotidi. Gome Yesu ena giu i giugiuwedina bi gilugilumina wadubona ai sumaḡe.

<sup>23</sup> Tana Yelusalemmo Vawaitauli Soinemo, mataila i voivoiyedina lava wapewapedi a kitedi bi isanemo ai sumaḡa.

<sup>24</sup> Bi Yesu mote lava i waisumaḡedi, banina tana lava matabudi nopodi i sibedi.

---

† **2:17:** Sale 69:9

<sup>25</sup> Tana mote i ḡoye te aiyai ya nato lisinemo bi lava ḡesaudi edi kauwa ya giuwe, banina tana lava nopodi i sibedi.

### 3

#### *Yesu Nikodimas i wailovelove*

<sup>1</sup> Mba ḡome ba oloto isana Nikodimas, tana ba palisi\* ḡemota bi Diu lavedi edi bada.

<sup>2</sup> Dudubala ḡemota i tava Yesu lisinemo bi i giuwena gado, “Labai, tama ke sibem te tam ba tauwailovelove, Maimaituwa lisinaḡa kuna yovo. Tam mataila kwa voivoiyedina ba sa kakamaḡatim te tam ba Maimaituwa vaitena.”

<sup>3</sup> Yesu giu i waimunena gado, “Giukauwemo yà giugiuwemi te aiyai mote Maimaituwa ena waibadana ima kita te ya tubuḡa vitala kaka ya kita.”

<sup>4</sup> Nikodimas i waitalana gado, “Lava magulina ba bainewa tinana bwaganemo ya solasaḡa bi ya tubuḡa munaḡa? Geḡa, tana mote tinana bwagamo ima sola saḡa bi ima tubuḡa munaḡa.”

<sup>5</sup> Yesu giu i waimunena gado, “Giukauwemo yà giugiuwem te aiyai mote Maimaituwa ena waibadamo ima sola saḡa te tana gaubemo ya buluyovo bi Aluwa Waiyawa ya laivaliu munaḡe kaka ya solasaḡa.

<sup>6</sup> Lava ya tubutubuḡana ba tina bi tama edi ḡowanemo ya tubutubuḡa, bi aluwemo ya tubutubuḡana ba Aluwa Waiyawemo ya tubuḡa vitala.

<sup>7</sup> Tam mote egu giu kumai nuwanaine, temi ba kamaina te ko tubuḡa vitala.

---

\* **3:1:** Ba lava Mousis ena waiḡake sa kitakita te sa kaiwata kauwe.

<sup>8</sup> Bamo maiḡa yavala ya lausuvena ba i ḡoyeḡoyena mainana ya lausuve. Daguguna ko vaiyena bi mote koma sibe te bamo maiḡa ya saḡasaḡa ee ya nawanawa. Mba mainana kota lava matabudi Aluwemo sa tubutubuḡa vitalana mote kaka koma sibedi.”

<sup>9</sup> Nikodimas i waitalana gado, “Mba ba bainewa?”

<sup>10</sup> Yesu i giuna gado, “Tam ba Israel edi tauwailovelove, bi niga kauwidi mote kuma sibesibedi?”

<sup>11</sup> Giukauwemo yà giugiuwem, tama bai ke sibesibena taunana ka giugiuwe, bi bai ke kitakitana ka giugiuwata bi geḡa te ema giu yaḡolo mote komai anine.

<sup>12</sup> Bi tagu dobu kauwidi kage e giugiuwatedi bi mote koi sumaḡa te mala ena kauwa yà giuwemina ba bainewa koi sumaḡa.

<sup>13</sup> Aiyai mote i saḡa i nawa malamo te Tana Taunana Natuna malaḡa i yovoyovona taunana i munaḡa malamo.”

<sup>14</sup> Maibena Mousis, wala kalakalalelemo kai modonemo mwata i kaikailagetina, mainana kota Tana Taunana Natuna sa kailageti,

<sup>15</sup> te lava sa waisumaḡena ba yawasana ilailala sa vai.

<sup>16</sup> Taunana aubaina, Maimaituwa dobu lavedi i ḡoye gulatedi te Natuna lauḡemotina i vitedi te mabai sa waisumaḡena mote sima peki bi yawasana ilailala sa vai.

<sup>17</sup> Maimaituwa Natuna i giukamaḡe yovoḡe dobumo mote laukivigeboḡebo aubaina bi dobu lavedi waiyawasanidi aubaina.

<sup>18</sup> Tedi mabai Maimaituwa Natuna laugemotina sa waisumaḡena ba Maimaituwa mote ima pasilidi. Bi mabai mote simai sumaḡe ba kaikana pasipasilidi, banina tedi mote Maimaituwa Natuna isanemo ai sumaḡa.

<sup>19</sup> Niga mainana kovoḡa ya noyanoya: Maimaituwa ena yanayana ba dobumo i yovo. Bi lava waidudubala a ḡoye mote mai yana, banina edi kauwa a gebo gulata.

<sup>20</sup> Tedi mabai kauwa gebogebodi sa voivoiyedina ba yana sa dabodaboke. Bi mote kaka yanayanamo sima nato, banina a naila bi mote a ḡoye te edi gebogebo sa kamaḡatidi.

<sup>21</sup> Bi kota tedi mabai yawasana giugiukauwinemo sa miyamiyana ba yanayanamo a nato, bi yanayana i laimaḡatidi te bai sa voivoiyedina ba giukauwa te Maimaituwa sa vovoteyete.

### *Yesu bi Diyon taukabulu*

<sup>22</sup> Niga kauwina mulinemo, Yesu ena tauwaikaiwatana vaitedi a potiyovo a nawa Diudiya plovins noponaḡa, bi ḡome tana tedi vaitedi a miya bi lava a kakabuludi.

<sup>23</sup> Diyon kota Aionmo dobu Salim diyanemo i laulaukabulu, banina ḡome ba gauba wapewapedi bi lava lisinemo a tava bi i kakabuludi.

<sup>24</sup> Niga kauwina mulinemo kaka Diyon biliwelokomo a sakonawe.

<sup>25</sup> Diyon ena tauwaikaiwatana ḡesaudi Diu lavana vaitena laukoḡa vaivaina dabanemo ai kagiu.

26 Tedi a nato Diyon lisenemo bi a giuna gado, “Labai, kuna noḡoti mba olotona Diyoudan gaubina noi nevanemo kuna giugiuwena, ba niganana ya laulaukabulu. Bi lava matabudi tana lisenemo sa nawanawa.”

27 Gome Diyon giu i waimunena gado, “Lava mote bai ima voiye yababe te Maimaituwa bai noyana ya vitena kaka ya voiye.

28 Temi taunana ko giu waimaḡatigu te tagu mote Tauwaiyawasana bi Maimaituwa i giukamaḡegu te e gei doli bi Tauwaiyawasana ba muliḡa ya natonato.

29 Lawelawe ba lawelawena aubaina.† Bi naḡi soinemo lawelawe ena tau ya tavana ba ya labe bi yai beyavaiye. Bi laḡannemo lawelawe kalinana ya vaivaiye ba ya yasisi gulata. Maibena tagu niganana e yasisi gulata bi nuwagu i kena.

30 Tana ba kamaina te ya saḡa gulata bi tagu ba yovoyovogu.

31 “Tana aiyai malaḡa i yovoyovona ba i saḡa gulatana mote mai lava matabudi. Bi tana aiyai dobumo, bi dobu ena kauwa ya giugiuwatedina ba tana dobu lavana. Tana malaḡa i yovoyovona taunana i saḡa gulatana mote mai lava matabudi.

32 Tana bai i kitekitedina bi i vaivaiyedina taudidi ya giugiuwatedi. Bi geḡa te, lava mote ena giu koma waisumaḡe.

33 Aiyai giudi i vaiyedi bi i waisumaḡedina ba i sibe te Maimaituwa ba giukauwa.

34 Tana taunana Maimaituwa i giukamaḡe te Maimaituwa giuna ya giugiuwe, banina

---

† **3:29:** Lawelawena ba naḡivaliu olotona bi lawelawe ba naḡivaliu waivinina.

Maimaituwa Aluwina tana i waiwanavu kauwe.

<sup>35</sup> Tamana ba Natuna i ḡoye gulate, taunana aubaina ḡailisi i vite te bai matabudi yai badayedi.

<sup>36</sup> Tana aiyai Natuna ya waisumaḡena ba yawasana ilailala ya vai, bi aiyai Natuna mote ima waisumaḡe ba mote yawasana ima vai, bi Maimaituwa ena medi ba tana lisinemo.”

## 4

### *Yesu Sameliya waivinina vaitena ai giugiu*

<sup>1</sup> Yesu i sibe te Palisi ba tana giuna a vaiye te tauwaikawatana wapewapedi nuwedi i vitaledi bi i kakabuludina mote mai Diyon.

<sup>2</sup> Yesu mote aiyai i kabulu, bi ena tauwaikawatana taudiḡa lava a kakabuludi.

<sup>3</sup> Bi sauginemo Yesu niga giuna i vaivaiye ba tana Diudiya Plovinsna i gose bi i munaḡana Galili Plovinsnemo.

<sup>4</sup> Mba nawanemo ba Sameliya noponaḡa i nawa.

<sup>5</sup> Tana Saika malagainemo i tava Sameliya Plovinsnemo. Bi mba malagaina ba Deikap natuna Diyosep wala doḡa ḡaubona i vitevitena diyanemo.

<sup>6</sup> Yesu i nawanawana eete, suwala modo balana bi nawa i poka, taunana aubaina tana Deikap ena gauba donna diyanemo i miyatulu.

<sup>7</sup> Kamaina bi Sameliya waivinina i tava gauba yai'ina aubaina bi ḡome Yesu waivini i giuwena gado, “Aee, gauba ku vitegu ya tego.” <sup>8</sup> Bi ena tauwaikawatana ba a nawa taunimo kani gimelina aubaina.

9 Kamaina bi waivini i giuna gado, “Tam ba Diu olotona bi tagu ba Sameliya waivinina bi bainewa te lisigumo gauba tegona kwa waibaḡaye?” Niga waivinina mainana i giuna banina ba Diu lavedi bi Sameliya lavedi mote simai ḡonaḡona ḡemota.

10 Yesu waivini ena giu i waimunena gado, “Bamoda Maimaituwa ena puyo vitevitena maso bi ku sibe te aiyai lisimmo tego ya waibaḡaye maso ba kunai baḡa te tana yawasana gaubina i vitem.”

11 Bi waivini i giuna gado, “Bada, dom i yovo gulata bi bai mwalinemo gauba kwa yaii. Bi gauba yawayawasanina baimo kwa vai?

12 Tam bena kuna tausaga kaka ema magula Deikap, ee? Tana niga gaubina domna i vitemai, tana, natunatuna bi kota ena ḡamoḡamo niga ḡome gauba a vaivai.”

13 Yesu giu i waimunena gado, “Lava matabudi niga gaubina sa tegotegona ba gadodi ya magu munaḡa.

14 Bi tedi mabai gauba ya vitedi bi sa tegona ba mote kaka gadodi ima magu munaḡa. Niga gaubina ya vitedina ba mai tovosu laulau-pusuwalina te yawasana ilailala sa vai.”

15 Bi waivini Yesu i giuwena gado, “Aee Bada, gaubina ku vitegu ya tego te mote gadogu ima magu munaḡa bi niga gaubina domna waivelau muneḡana ya kaisako.”

16 Bi Yesu waivini i giuwena gado, “Kwa nawa te mwanem kwa giuwe bi ko nato munaḡa.”

17 Bi waivini i giuna gado, “Tagu mwanegu geḡa.”

Yesu waivini ena giu i waimunena gado, “Mba kuna giukauwa te tam mwanem geḡa.

<sup>18</sup> Bai kuna giuwena ba giukauwa te tam wala olooloto wapedi 5 kuna naḡidi, bi niganana oloto vaitena ko miyamiyana ba mote tam mwanem.”

<sup>19</sup> Bi waivini i giuna gado, “Bada, niganana kaka e sibe te tam ba taugiuwatana.

<sup>20</sup> Tamatamamai niga oyanemo a laulaudune bi temi Diu lavemi ko giugiu te Yelusalem ba anilaudune gabuna.”

<sup>21</sup> Yesu waivini i giuwena gado, “Waivini, kwai sumaḡegu te sauga ya natonatona lava mote kaka Tamagu niga oyanemo e Yeluslemmo sima lauduneye.

<sup>22</sup> Temi Sameliya lavemi mote ko sibe te aiyai ko laulauduneye, bi tama Diu lavamai ba ke sibe te aiyai ka laulauduneye, banina waiyawasana ba tama lisimaḡa ya natonato.

<sup>23</sup> Bi geḡa te, sauga ba ya natonato bi kaikana i tava, mba sauginemo kaka taulaudune giugiukauwidi Tamada sa lauduneyena Aluwemo bi giukauwemo, mba laudunena taunana Tamada ya ḡoyeḡoye.

<sup>24</sup> Maimaituwa ba Aluwa. Bi taulauduneyena ba Aluwa Waiyawa ena ḡailisimo bi giukauwemo sa lauduneye.”

<sup>25</sup> Bi waivini i giuna gado, “E sibe te tauwaiyawasana sa wai isana Keliso ba ya natonato, bi sauginemo i tavana kaka bai matabuna ya giuwemai.”

<sup>26</sup> Kamaina bi Yesu i giuna gado, “Tana taunana tagu vaitem ta waigiugiu.”



*Yesu ena tauwaikaiwatana a tava munaḡa lisinemo*

<sup>27</sup> Mba taunana te ena tauwaikaiwatana a munamunaḡa tava ba a kita bi a sove te Yesu ba waivini vaitena a waigiugiu. Bi mote aiyai i waitala gado, “Bai kwa ḡoyeḡoye e bai aubaina waivini vaitena ko waigiugiu?”

<sup>28</sup> Kamaina bi ḡome waivini ena gauba dubina i gose kamaḡe bi i munaḡa taunimo bi lava i giuwedina gado,

<sup>29</sup> “Ko nato bi oloto ḡemota ko kita. Tana bai matabudi wala e voivoiyedina i giu waimaḡatidi. Tana taunana male Keliso?”

<sup>30</sup> Kamaina bi lava tauni a gose bi a nawa Yesu lisinemo.

<sup>31</sup> Mba gavogavonemo ba ena tauwaikaiwatana a giuwena gado, “Tauwailovelove, bai maso kuna kani.”

<sup>32</sup> Bi ḡeḡa te tana i giuwedina gado, “Tagu kaguya ba temi mote ko sibe.”

<sup>33</sup> Kamaina bi ena tauwaikaiwatana taudiḡa ai giugiuna gado, “Lava ḡesauna male kani i vite?”

<sup>34</sup> Bi Yesu i giuwedina gado, “Tagu kaguya ba taugiukamaḡegu ena ḡowana ya voiye bi ena noya yaì kovi.

<sup>35</sup> Temi wala ko giugiuna gado, ‘Nawalai 4 mulidimo ba vililubu laḡannina ya tava.’ Tagu ya giugiuwemi te koi kita bi daibi ko kitedi a laubanina vililubu aubaina.

<sup>36</sup> Aiyai bi daibi ya vilivililubuna ba ena mai'ia ya vaivai. Bi mba vililubuna ba lava sa nato-natomedina yawasana ilailalemo te damonemo ba tauwadi bi tauvililubu sa yasisi ḡemota.

<sup>37</sup> Lava niga giuna sa giugiuwena ba giukauwa te, ‘Lava ġesau tauwadi bi lava ġesau tauvililubu.’

<sup>38</sup> Tagu e giukamaġemi te lava ġesaudi a wadiwadina nonoġina ko vilivililubu.”

*Sameliya lavedi wapewapedi ai sumaġa*

<sup>39</sup> Mba tauninemo Sameliya lavedi wapewapedi Yesu ai sumaġe, banina waivini i giuna gado, “Tana bai matabudi e voivoiyedina i giu waimaġatidi.”

<sup>40</sup> Sauginemo Sameliya lavedi a tava lisinemo bi ai baġa te maso vaitena a miya, taunana aubaina, Yesu ġome i miyana ba laġan labu.

<sup>41</sup> Bi Yesu ena giumo kota lava wapewapedi ai sumaġa.

<sup>42</sup> Tedi waivini a giuwena gado, “Tam bai kuna giugiuwena mote taunaġa kei sumaġe bi tama beyaotimaimo ke vaiye bi ke sibe te tana taunana dobu lavedi tauwaiyawasanidi.”

*Yesu gabemani badana natuna olotona i waiyawasani*

<sup>43</sup> Laġan labu a kovi mulidimo, Yesu Sameliya i gose bi i nawa Galilimo.

<sup>44</sup> Yesu tana taunaġa i giu munaġena gado, “Taugiuwatana ena dobu otinemo mote kaka sima vivile.”

<sup>45</sup> Laġannemo Galili Plovinsnemo i tavatava ba Galili lavedi a giuvai, banina tana dolinemo Yelusalemmo, Vawaitauli Soinemo baibaġa i voivoiyedina a kitedi.

<sup>46</sup> Yesu i munaġa tava Galili Plovins noponemo Keina malagainemo, ġome wala gauba i voiye te i waila waen. Bi niga tavanemo ba gabemani

badana ġemota ġome i tava bi natuna olotona sidasidana ba Kapenyammo.

47 Bi gabemani i vaiye te Yesu Diudiya Plovins i gose bi i tava Galili plovinsnemo. Tana i nawa lisinemo bi i waibaġa te maso i yovo natuna i waiyawasani, banina natuna i sida kauwa te nuwana peki.

48 Yesu i giuwena gado, “Temi mote koma waisumaġa bi sauginemo mataila bi anisove kauwidi ko kitedina kaka koi sumaġa.”

49 Bi gabemani badana Yesu i giuwena gado, “Aee, Bada, kwa yovo makai muliġa bi natugu ya peki.”

50 Yesu gabemani ena giu i waimunena gado, “Kwa nawa, bi natum ba ya yawasana.” Oloto, Yesu ena giu i waisumaġe bi i munaġa i nawa.

51 Laġannemo i nawanawa etamo ba ena tau-paula a banavi bi a giuwena gado, “Natum ba i yawasana.”

52 Tana i waitalayedina gado, “Bai sauginemo natugu i yawasana? Maġo aubiga balanemo i yawasana.”

53 Ġome kaka gomana tamana Yesu ena giu i noġoti te mba aubiganemo Yesu i giuwena gado, “Natum ba ya yawasana.” Taunana aubaina, tana bi ena vanuwa lavedi matabudi Yesu ai sumaġe.

54 Yesu Diudiya Plovins i gose bi i tava munaġa Galili Plovinsnemo te niga taunana ba mataila wailabuna i voiye.

### *Aniwaiyawasana topana*

<sup>1</sup> Sauga ġesaunemo, Yesu i saġa i nawa Yelusalemmo, Diu lavedi edi soi aubaina.

<sup>2</sup> Bi ġome Yelusalemmo sipu ganakukuna mataetinemo ba topa, Alemik kalinedimo sa waiisana Betsada. Bi yoveyove wapedi 5 a moito kwaivivile.

<sup>3-4</sup> Bi ġome ba lava wapewapedi sidesidedi a kenakena. Lavedi ba matapotepotedi, kaġenuwanokudi bi tunipekipekidi topa diyanemo a kenakena.

<sup>5</sup> Bi lava ġemota kaġenuwanokuna i miyana ba kwalabu wapedi 38 a kovi.

<sup>6</sup> Sauginemo Yesu mba olotona i kita i kenakena ba i sibe te tana walakana bamo i sida, bi i waitalayena gado, “Tam kuna ġoyeġoyena kwa yawasana, ee?”

<sup>7</sup> Oloto sidasidana giu i waimunena gado, “Bada, laġannemo gauba ya laulaupusuwali saġa ba mote aiyai te ya sako yovoġegu topamo. Tagu yovo ya kabikabiye ba lava ġesau ya geigei yovo.”

<sup>8</sup> Kamaina bi Yesu i giuwena gado, “Ku miyamoito, em kebana kwa vai bi kwa nawa.”

<sup>9</sup> Noi taunana te oloto i yawasana, bi ena kebana i avali te i nawa.

Niga kauwina ba Diu edi Waiyawasi Laġannemo i tubuġa,

<sup>10</sup> taunana aubaina Diu babadidi oloto i yawayawasanana a giuwena gado, “Niga ba Waiyawasi Laġannina, waigake mote i waianinem te em kebana kwa avali bi kwa nawa.”

11 Tana giu i waimunena gado, “Oloto i wai-waiyawasaniguna i giuweguna gado, ‘Em kebana ku vai bi kwa nawa.’”

12 Kamaina bi tedi ai talayena gado, “Mba aiyai lavana i giuwem te em kebana kwa vai bi kwa nawa?”

13 Bi oloto i yawayawasanana mote i sibe te aiyai i waiyawasani, banina Yesu lava kumdi nopodiga i vasoyavai.

14 Bi muliga Yesu mba olotona i waiyawasanina Maimaituwa ena vanuwa noponemo i banavi bi i giuwena gado, “Kuna kita, tam niganana kuna yawasana. Gebogebo voiye munamunagena kwa kaisako, male bai gebogebo otina lisimmo ya tubuga.”

15 Kamaina bi olotona i nawa te Diu babadidi i giuwedi te Yesu ba tana i waiyawasani.

### *Natunemo ba yawasana ta vaivai*

16 Bi Yesu niga kauwidi Waiyawasi Lagandimo i voivoiyedina dabedimo, Diu babadidi laukivige-bogeboyena ai tubu.

17 Bi Yesu i giuwedina gado, “Tamagu ba sauga matabuna i noyanoya bi yaḡolo ya noyanoya te tagu kota vaitegu ya noyanoya.”

18 Niga giudi dabanemo, Diu babadidi a laulauyaviyavi te maso Yesu ai peki, bi mote Waiyawasi Laganna waidoukotona taunaḡa bi i giugiu te tana Tama otina ba Maimaituwa bi kota tana Maimaituwa vaitena ḡemoḡemotidi.

19 Bi Yesu giu i waimunena gado, “Ya giugiu kauwemi te gomana taunaḡa mote bai ima voiye te Tamana bai i voivoiyena ya kita kaka

tana mainana ya voiye banina, Tama bai ya voivoiyena mainana kota natuna ya voiye.

<sup>20</sup> Bi Tama ba nuwana tabutabuna Natuna te bai matabuna i voivoiyedina i wailove. Bi kota kauwa nananakidi kaka yai love, te ya voiyedina mba sa tusaḡana mote mai niga kauwidi bi temi male ko sove.

<sup>21</sup> Tamana bainewa lava pekipekidi ya kakakenamoitodi bi yawasana ilailala ya vitevitedina kota mainana, Natuna lava mabai ya wainuwav-isuyedina yawasana ilailala ya vitedi.

<sup>22</sup> Tamana mote aiyai ima etale bi ḡailisi matabuna ba Natuna i vite te tana kaka lava ya etaledi,

<sup>23</sup> te lava matabudi Natuna sa vivilena maibena Tamana sa vivivilena. Tana Natuna i giugiukamaḡena bi mote sima vivivile ba kota Tamana mote sima vivivile.

<sup>24</sup> “Bi giukauwemo yà giugiuwemi, te tedi mabai egu giu sa vaiye bi taugiukamaḡegu sai waisumaḡena ba yawasana ilailala sa vai bi mote etalemento sima moito. Tedi peki gabuna kaikana a gose bi a natona yawasana gabunemo.

<sup>25</sup> Bi giukauwa yà giugiuwemi, te sauga ya natonatona bi kaikana i tava te lava pekipekidi kaka Maimaituwa Natuna kalinana sa vaiye bi sa vaivaiye kauwena ba yawasana ilailala sa vai.

<sup>26</sup> Banina Tamagu ba yawasana pakana, bi yawasanina kota tagu Natuna i vitegu te lava lisigumo yawasana ilailala sa vai.

<sup>27</sup> Bi tana waibada i vite te yà lauetala banina, tana ba Tana Taunana Natuna.

<sup>28</sup> Niga giudimo mote koma tagugu, ban-

ina sauga ya natonatona ba lava matabudi kokowagemo kaka Natuna kalinana sa vaiye,

<sup>29</sup> bi pekimo sa kenamoito. Bi lava mabai visuvisu a voivoiyena kaka sa miya nonoḡa bi mabai gebogebo a voivoiyena kaka sa pwalāḡe nawedi kovoḡa gabunemo.

<sup>30</sup> Tagu mote tauguḡa bai yàma voivoiye, bi Maimaituwa i giugiuweguna luvanemo yà etaetala, bi aiyai e etalena ba didimanemo yà etaetale. Bi bai yà voivoiyena ba mote tagu egu ḡowana bi taugiukamaḡegu ena ḡowana yà voivoiye.”

### *Yesu ena noya taugiunawena*

<sup>31</sup> “Bi bamoda tauguḡa yà giuwataguna, ba bai yà giugiuwena mote giukauwa.

<sup>32</sup> Bi lava ḡesauna tagu egu kauwa bi egu noya ya giuwatana ba e sibe te bai ya giugiuwena ba giukauwa.

<sup>33</sup> Temi tauwainoyanoya kona giukamaḡedi Diyon lisinemo bi giukauwa i giugiuwedina ba matabudi giukauwa te tagu i giugiuwatagu.

<sup>34</sup> Tagu mote lavaota edi giu yàma waianine bi Diyon e giuwatana banina ba, temi koi sumaḡa bi ko yawasana.

<sup>35</sup> Diyon ba maibena lampa a gabu bi i yanayana. Bi temi sauga watigena mba yanayanana konai nuwavisuye.

<sup>36</sup> “Tagu egu wailovelove bi mataila yà voivoiyedina a tusaḡa mote mai Diyon. Tamagu niga noyedi i vitegu bi yà voivoiyedina taudidi sa kakamaḡatigu te tagu tana i giukamaḡegu.

<sup>37</sup> Bi Tamagu taugiukamaḡegu mote bamo kalinana ko vaiye e matana ko kita bi tana taunana lava lisimimo tagu ya kakamaḡatigu,

<sup>38</sup> bi kota giuna mote nopomimo ima kenakena, taunana aubaina tana i giugiukamaḡena mote koma waisumaḡe.

<sup>39</sup> Temi gilugilumina wadubona ko iyeyevi kauwedina, banina ko wainoḡota te mba ḡome kaka yawasana ilailala ko banavi. Bi mote ko sibe te mba gilugilumidi matabudi ba tagu sa giugiuwatagu.

<sup>40</sup> Bi geḡa te, temi mote koma ḡoyeḡoye te ko nato lisigumo bi yawasana ilailala ko vai.

<sup>41</sup> Tagu mote lavaota edi kasaḡesaḡe yàma wai-  
ianine

<sup>42</sup> bi e sibe te temi nopomimo ba mote Maimaituwa koma ḡoyeḡoye.

<sup>43</sup> Tagu ba Tamagu ena ḡailisimo dobumo e yovo bi geḡa te, temi ko dabodabokegu. Bi bamoda lava ḡesauna isana vatona aubaina i tavana ba nuwavisumo ko giugiuvai.

<sup>44</sup> Temi ko ḡoyeḡoye. Te lava sa kakasaḡesaḡemi bi temi maso Maimaituwa kona kasaḡesaḡena ba mote ko ḡoye. Mba mainana te bainewa tagu koi sumaḡegu?

<sup>45</sup> Bi komai noḡota te tagu kaka Tamagu matanemo yàma etalemi! Geḡa, temi Mousis kowai sumaḡena, tana taunana kaka temi ya etalemi.

<sup>46</sup> Bamoda Mousis konai sumaḡena ba tagu kota maso konai sumaḡegu, banina Mousis ba tagu i gilumiwatagu.

<sup>47</sup> Bi Mousis bai i gilugilumina mote koi



sumaḡe, mba bainewa tagu bai yà giugiuwemina koi sumaḡe?”

## 6

*Yesu ooloto wapedi 5 tausan i waikanidi  
(Met 14:13-21, Mak 6:32, Luk 9:10-17)*

<sup>1</sup> Laḡan visa a kovi mulidimo, Yesu Galili topanemo wagaḡa i nawa noi nevanemo, niga topana isana ḡesauna ba Tabeliyasi.

<sup>2</sup> Bi lava kumdi tana a kaiwata, banina tedi mataila a kita te sidesidedi i waiwaiyawanidi.

<sup>3</sup> Ḡome te Yesu i saḡa i nawa oyamo bi ena tauwaikawatana waitedi a miyatulu.

<sup>4</sup> Bi Diu lavedi edi Vawaitauli Soina laḡanna ba kaikana i tavatava.

<sup>5</sup> Laḡannemo Yesu i kita te lava kumdi a saḡasaḡa lisinemo, ba Filip i waitalayena gado, “Bamo ḡome kani ta gimeli te niga lavedi sa kani?”

<sup>6</sup> Tana kaikana i sibe te bai ya voiye, bi Filip wailaulubuna aubaina te mai i waitala.

<sup>7</sup> Kamaina bi Filip Yesu ena giu i waimunena gado, “Bamoda lisidemo 200 dinali\* bi laip-watana waitena kaka buledi ta gimeli te lava matabudi tai kanidi.”

<sup>8</sup> Bi ḡome ena tauwaikawatana ḡesauna, Saimon Pita tasina Endulu, Yesu i giuwena gado,

<sup>9</sup> “Niga gomenina olotona lisinemo ba buledi wapedi 5 bi iyana keikeilikidi labu. Niga kanina i ala ḡaubo bi moḡoi te lava wapewapedi tai

---

\* **6:7:** Diu lavedi edi mane isana. Taubagibagi ena maiia nawalai wapedi 8 nopodimo ya vaina ba 200 dinali.

kanidi?” <sup>10</sup> Kamaina bi Yesu ena tauwaikawaiwatana i giuwedina gado, “Lava matabudi ko giuwedi te sa miyatulu.” Mba dobuna ba waigidagidana aubaina te lava a miyatulu. Bi ġome ba olooloto wapedi maso ba 5 tausan.

<sup>11</sup> Kamaina bi Yesu buledi i legaudi te Maimaituwa i waiebo bi lava gidagida dabanemo a miyamiyana lisidimo i soiyedi, bi iyana kota mainana i soiyedi te a kani.

<sup>12</sup> Laġannemo lava a kani nonoġa mulinemo, Yesu ena tauwaikawaiwatana i giuwedina gado, “Niganana ko nawa te kani a kanikani sivudina ko laitupedi. Mote kani komai beyakuluye.”

<sup>13</sup> Kamaina bi lava kani a kanikani sivudina ai ġemotidi te po'a wapedi 12 ai wanavudi.

<sup>14</sup> Laġannemo lava niga matailina a kitakita ba taudiġa ai giugiuna gado, “Giukauwa te niga taunana taugiuwatana, wala a giugiuwena niganana dobumo i tava.”

<sup>15</sup> Yesu i sibedi te tedi a ġoyeġoyena maso tana egalemo a voiye te i waiġalibona, taunana aubaina i vasoyavai munaġa te i nawa dabatuwa ġesaunemo.

*Yesu topa dabanaġa i nawa  
(Met 14:22-23, Mak 6:45-52)*

<sup>16</sup> Mba aubiganemo ba ena tauwaikawaiwatana a munaġa yovo Galili topanemo,

<sup>17</sup> ġome tedi wagamo a gelu bi a nawana Kapeniyam. Bi kaikana i dududubala bi Yesu yaġolo mote lisidimo i tava.

<sup>18</sup> Tedi a taunawanawa te yavala dididiga i lausuve bi nisa wailabalabama i waitubu.

19 Laḡannemo tedi waga a ḡiu bi a nawanawa topa modonemo nuwedi tava ba Yesu, topa dabanaḡa waga yawaninaḡa i natonato a kita. Bi diyedimo i tavatava ba a naila kauwa.

20 Bi tana i giuwedina gado, “Wae tagu, koma nainaila.”

21 Bi ena tauwaikaiwatana a ḡoyeḡoyena maso a solusaḡe wagamo ba i waimaḡemoti te waga dobu ḡaḡaluna a nawanawanemo i solasaḡa.

### *Lava kumdi Yesu a tavuḡe*

22 Laḡan i sako bi lava kumdi noi nevanemo a gosegosedina ai laulaukita bi a noḡoti te maḡo ba waga ḡemota ota i moimoito. Bi waganemo mote Yesu i gelu bi ena tauwaikaiwatana taudiḡa a gelu te a nawa.

23 Bi bamo Bada kani i kavisuvisu bi lava a kanikanina ḡome, waga ḡesaudi Tabeliyasiḡa a natonatona diyedimo a solasaḡa.

24 Laḡannemo lava kumna a kita te Yesu bi ena tauwaikaiwatana mote ḡome, ba tedi Yesu tavuḡena aubaina wagamo a gelu bi a nawa Kapeniyammo.

### *Yesu taunana yawasana buledina*

25 Bi laḡannemo Kapeniyammo lava Yesu a banabanavi ba ai talayena gado, “Labai, bai laḡannemo niga ḡome kuna tava?”

26 Yesu edi giu i waimunena gado, “Giukauwa yaḡ giugiuwemi, te temi ko tavutavuḡeguna bantina ba maḡo ei kanimi te kona kani nonoḡa bi niganana kota ko ḡoyeḡoyena ko kani munaḡa. Bi geḡa te, temi mataila e voivoiyedina mote banidi koma sibesibedi.

27 Temi mote kani ota aubaidi koma noya, mba kanidi kaka sa gebogebo. Temi ba yawasana ilailalala kanina taunana ko noyae. Mba kanina ba Tana Taunana Natuna kaka ya vitemi, banina Tamada Maimaituwa ba tana i waianine bi gailisi i vite.”

28 Kamaina bi tedi ai talayena gado, “Maimaituwa bai noyedi ya goyegoyena ka voyedi?”

29 Bi Yesu edi giu i waimunena gado, “Maimaituwa ena gowana ba tana i giugikumage na taunana koi sumage.”

30 Kamaina bi tedi ai tala muna gana gado, “Mataila bai kwa voiye te tama ka kita bi kai sumagem? Kota bai matailina kwa voiye?”

31 Gilugilumina wadubonemo ya giugiu te ‘Eda magumagula wala kalakalalemo a bababala bi Mosis mala kanina i vitedi.”

32 Bi Yesu i giuwedina gado, “Giukauwemo ya giugiuwemi te buledi mala ga i yovoyovona mote Mosis i vitevitemi bi Tamagu i vitevitemi. Bi tagu Tamagu taunana mala buledina giugiuwina ya vitevitemi.

33 Bi buledi giugiuwina Maimaituwa mala ga i giugikumage yovo gena ba tana taunana dobu lavedi yawasana ya vitevitedi.”

34 Tedi a giuna gado, “Bada, niga buledina la gan matabuna kwa vitemai.”

35 Gome te Yesu i kama gati muna gana gado, “Tagu taunana yawasana buledina. Tedi mabai lisigumo sa natonatona ba kani mote sima peki. Bi kota mabai sa waisumage gona ba gadodi mote sima magu.

<sup>36</sup> Bi yà giugiuwemi te temi ko kitakitaguna bi yaḡolo mote koma waisumaḡegu.

<sup>37</sup> Tedi mabai Tamagu i viteviteguna kaka lisigumo sa nato, bi lisigumo a natona mote kaka yàma kwavivaidi.

<sup>38</sup> Banina tagu malaḡa e yovona mote egu ḡowana aubaina bi taugiukamaḡegu ena ḡowana voiyena aubaina.

<sup>39</sup> Bi Maimaituwa ena ḡowana ba aiyai i viteviteguna mote ḡemota ima paila, te laḡan damonemo kaka tagu pekimo yà kakenamoitodi.

<sup>40</sup> Tamagu ena ḡowana ba lava mabai Natuna sa kita bi sa waisumaḡena, taudidi yawasana ilailalala a vai bi laḡan damonemo tana kaka pekimo ya kakenamoitodi.”

<sup>41</sup> Mba laḡannemo Diu lavedi waipilipiliyena ai tubu, banina Yesu i giuna gado, “Tagu taunana buledi malaḡa e yovo.”

<sup>42</sup> Tedi a giuna gado, “Niga Yesu, Diyosep natuna, tada tinana bi tamana te sibedi. Bi bainewa te niganana i giu gado, “Tagu malaḡa e yovo?”

<sup>43</sup> Bi Yesu i giuwedina gado, “Taumiḡa waipilipili ko kaisako.

<sup>44</sup> Lava mote aiyai ima nato lisigumo te Tamagu, taugiukamaḡegu lava aiyai i natonatomena taunana lisigumo ya tavaite. Te tagu kaka laḡan damonemo pekimo yà kakenamoito munage.

<sup>45</sup> Maimaituwa taugiuwatana ḡemota niga mainana i giu, ‘Tedi matabudi kaka Maimaituwa yai lovelovedi.’ Bi mabai Tamagu kalinana sa vaivaiye bi giuna sa vovoteyeteye ba lisigumo sa nato.

46 Mote aiyai Tamada i kita bi tana aiyai Maimaituwa lisinaḡa i yovoyovona, taunaḡa Tamada i kita.

47 Giukauwemo yà giugiuwemi te tana aiyai tagu ya waisumaḡeguna ba yawasana ilailalala i vai.

48 Tagu taunana yawasana buledina!

49 Emi magumagula wala kalakalalelemo mana† a kani bi geḡa te, matabudi a peki.

50 Bi niga buledina taunana malaḡa i yovo. Tana aiyai bi ya kanina ba mote ima peki.

51 Tagu taunana buledi kenakena nonoḡina malaḡa e yovo. Tana aiyai niga buledina ya kanina ba ya miya nonoḡa. Bi buledina taunana tubuḡigu yà vitevite munaḡe te niga dobunemo lava yawasana kenakena nonoḡina sa vai.”

52 Ḡome te Diu lavedi taudiḡa ai kagiuna gado, “Niga olotona ba bainewa tubuḡina ya viteda te ta kani?”

53 Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Yà giugiu kauwemi te Tana Taunana Natuna tubuḡina mote koma kani bi kwasinina mote koma tego ba temi yawasana mote kaka koma vai.

54 Tana aiyai tubuḡigu ya kanikani bi kwasinigu ya tegotegona ba yawasana ilailalala ya vai. Bi laḡan damonemo tagu kaka pekimo yà kaken-amuito munaḡe,

55 banina tubuḡigu taunana kani giugiukauwina bi kwasinigu kota tegotego giugiukauwina.

---

† 6:49: Magumagula wala kalakalalemo kani isana mana a kani.

56 Tana aiyai bi tubuḡigu ya kanikani bi kwasinigu ya tegotegona ba tana nopogumo ya miya bi tagu tana noponemo yà miya.

57 Tamagu yawayawasanina i giukamaḡegu te tana ena ḡailisimo yà miyamiya, bi kota mainana tedi mabai tagu sa kanikaniguna ba egu ḡailisimo sa miya.

58 Niga buledina taunana malaḡa i yovo. Temi emi magumagula wala mana a kani, bi geḡa te a peki. Aiyai bi niga buledina ya kanina ba tana kaka ya miya nonoḡa.”

59 Yesu niga giudi matabudi ba Kapeniyammo Diu lavedi edi bolu vanuwinemo lava i wailovelovedi.

*Tauwaikaiwatana wapawapa Yesu a gose kamaḡe*

60 Bi laḡannemo niga wailovelovedi a vaivaiyedi ba tauwaikaiwatana wapawapa niga mainana a giu, “Niga wailovelovena ba i pilipili kauwa. Aiyai kaka wailovelovena ya kaiwata.”

61 Yesu i sibe te tauwaikaiwatana yaḡolo te niga wailovelovena a waipilipiliye. Kamaina bi i giuwedina gado, “Niga wailovelovena ya kaka pilipilimi, ee?”

62 Sauginemo Tana Taunana Natuna ko kita ya saḡa ya nawanawa malamo wala ena animiyamo, ba bainewa koi noḡota?

63 Maimaituwa Aluwina taunana yawasana ya viteviteda bi tubuḡa ba geḡa. Tagu giu e giugiuwemina ba Aluwa yawasana ya nato-natome.

64 Bi geḡa te, ḡesaumi mote koma waisumaḡa.”

Pakanemo ba Yesu i sibedi te mabai mote sima waisumaḡe bi aiyai kaka tana ya sakoyovoḡe.

<sup>65</sup> Tana giu i laumunaḡena gado, “Niga taunana aubaina e giuwemina gado, ‘Mote aiyai kaka ima nato lisigumo te Tamagu mabai ya viteviteguna taudidi lisigumo sa nato.’”

<sup>66</sup> Niga giudi mulidimo ba tauwaikaiwatana wapewapedi Yesu a gose kamaḡe bi mote a kaiwata munaḡe.

<sup>67</sup> Yesu ena tauwaikaiwatana 12 a miyamiyana i waitalayedina gado, “Temi kota ko ḡoyeḡoyena ko gosegu, ee?”

<sup>68</sup> Bi Saimon Pita Yesu i giuwena gado, “Bada, aiyai lisinemo ka nawa? Tam lisimmo yawasana giudi yawasana ilailalala sa vitevitemai.

<sup>69</sup> Tama kei sumaḡem bi ke sibe te tam taunana Waiwaiyawim Maimaituwa lisinaḡa kuna yovo.”

<sup>70</sup> Ḡome te Yesu edi giu i waimunena gado, “Tagu ba 12 e vinemi bi geḡa te, modomimo ḡemota ba aluwa gebogebona i suneḡi.”

<sup>71</sup> Yesu ba Saimon Iskaliyot natuna Diudas i giugiuwe. Tana 12 modomimo bi geḡa te, Yesu ya sakoyovoḡe.

## 7

### *Yesu bi tasitasina*

<sup>1</sup> Niga wailovelovena mulinemo, Yesu Galili plovins noponaḡa i nawa. Tana mote i ḡoye te Diudiya plovinsnaḡa ya nawa, banina Diu waibabadidi eta a tavutavuḡe te sai peki.

<sup>2</sup> Bi laḡannemo Diu lavedi edi kape soina laḡanna i tutuḡeleḡele ba,



<sup>3</sup> Yesu tasitasina a giuwena gado, “Tam niga dobuna kwa gose bi kwa nawa Diudiya plovinsnemo bi mataila kwa voyiedi te taukaiwatam sa kita.

<sup>4</sup> Lava aiyai bi kauwa kandavonemo ya voivoiyedina ba lava mote sima sibe. Tam kuna gōye te lava sa sibena ba mataila kwa voyie te dobumo lava sa kita.”

<sup>5</sup> Tana tasitasina niga mainana a giuna, banina ba tana mote ai sumaḡe.

<sup>6</sup> Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Tagu egu sauga kauwa mote i tava, bi sauga matabuna ba temi emi sauga bi nawa ko gōyena te ko nawa.

<sup>7</sup> Lava dobumo mote temi sima dabokemi, bi tagu sa dabokegu banina, tagu lava edi gebogebo yà giugiuwaimaḡatidi.

<sup>8</sup> Temi soinemo ko nawa. Tagu mote yàma nawa, banina tagu egu sauga kauwa mote i tava.”

<sup>9</sup> Yesu niga mainana i giuwedi bi tana Galilimo i miyagwasa.

<sup>10</sup> Bi ḡome te tasitasina a nawanawa soimo ba tana muliḡa kandavonaḡa i nawa.

<sup>11</sup> Bi mba Soinemo ba Diu babadidi Yesu a tavutavuḡe bi a waitalana gado, “Niga lavana bamo?”

<sup>12</sup> Bi ḡome lava kundi ba a waikasakasavena. Ḡesaudi a giuna gado, “Tana lava visuvisuna.” Bi ḡesaudi a giuna gado, “Geḡa, tana lava ya aiaiwainawenedi.”

<sup>13</sup> Bi geḡa te, aiyai lavana mote Yesu i giugiuwaimaḡati banina, Diu babadidi a nailedi.

*Yesu soimo ya wailovelove*

14 Laḡannemo soi nuwana kovi ba, Yesu i saḡa pali vanuwina ganakukuna noponemo bi wailovelove i waitubu.

15 Ġome Diu babadidi a sove bi a giuna gado, “Niga lavana bainewa bi ena sibe i tusaḡa? Tana mote i giluma bi sibe bamo i vai?”

16 Yesu edi giu i waimunena gado, “Niga wailovelovena mote tagu egu wailovelove, bi taugiukamaḡegu lisinaḡa ya yovoyovo.

17 Tana aiyai Maimaituwa ena ḡowana ya voivoiyena, kaka ya sibe te wailovelove yà voivoiyena ba Maimaituwa lisinaḡa ya yovoyovo, ee tauguḡa yà waitubudi.

18 Tana aiyai bi ena waibada ya giugiuwata, ba tana taunaḡa isana kasaḡesaḡena aubaina. Bi tana aiyai taugiukamaḡena isana kasaḡesaḡena aubaina ya noyanoyana ba mote ima kaikaiyovu bi giukauwa ya giugiuwe.

19 Mousis ba waiḡake i vitemi. Bi geḡa te, mote aiyai waiḡake kuma kaikaiwata. Bi bai aubaina ko ḡoyeḡoye te koi pekigu?”

20 Ġome lava kumdi ena giu ai munena gado, “Tam ba aluwa gebogebona i sunegim! Aiyai waipekim ya ḡoyeḡoye?”

21 Yesu i giuwedina gado, “Tagu mataila ḡemota e voiye bi temi matabumi kona tatava.\*

22 Mousis i giuwemi te natunatumi oloolotodi ba kwapibwali ko vitedi, bi mba waiḡakena mote Mousis i waitubu, bi nove emi magumagulaḡa i saḡa. Bi avena te Diu lavedi edi Waiyawasi

---

\* **7:21:** Niga matailina ba Waiyawasi Laḡannemo oloto sidasidana i waiyawasani, Diyon 5:1-9.

Laḡanna bi temi natunatumi oloolotodi lisidimo kwapibwali ko voivoiye.

<sup>23</sup> Bamoda Diu lavedi edi Waiyawasi Laḡannemo, gomana olotona lisinemo kwapibwali sa voiyena, ba Mousis ena waiḡake mote sima wai doukoto. Bai aubaina Diu lavedi edi Waiyawasi Laḡannemo oloto e waiyawasanina dabanemo lisigumo kona medi.

<sup>24</sup> Em tau ena kauwa kwa kita kauwe kaka muliḡa bi kwa giu waiipoipo.”

*Yesu tana taunana Keliso*

<sup>25</sup> Mba giudi dabedimo te Yelusalem lavedi ḡesaudi ai talana gado, “Niga olotona taunana sa ḡoyeḡoyena sai peki, ee?

<sup>26</sup> Tana debamo ya giugiuna bi mote bai lisinemo sima voivoiye. Bi waibabada sa giugiu te tana taunana augunai Buyobuyona?

<sup>27</sup> Bi geḡa te, tada ba te sibe te tana bamo maiḡa i tava, bi laḡannemo Buyobuyona ya natona, ba mote aiyai kaka ima sibe te tana bamo maiḡa i nato.”

<sup>28</sup> Bi Yesu yaḡolo Pali vanuwina ganakukunemo i waiwailove, bi kalinana dididiginemo i giuna gado, “Emaso, bena kona sibegu. Bi kona sibe te bamo maiḡa e tava, tagu mote egu waibadamo e yovo. Bi taugiukamaḡegu ba giugiukauwina, tana taunana i giukamaḡegu bi temi mote tana ko sibe,

<sup>29</sup> bi geḡa te, tagu e sibe, banina tagu tana lisinaḡa te e yovo.

<sup>30</sup> “Mba giudi dabedimo tedi a ḡoyeḡoyena maso a pani, bi geḡa te, tana ena sauga yaḡolo mote i tava.

31 Bi lava kumdi nopodimo lava ġesaudi ai sumaġa bi a giuna gado, “Temi mba Kelisona ko giugiuwena ya natona male mataila nananakidi ya voyedina mai niga lavana, ee?” Geġa, Kelisona niga taunana i tava.”

*Waibabada tauyava a giukamaġedi te maso Yesu a pani*

32 “Ġome palisi a vaiye te lava kumna tana ena kauwa a waikasakasavenae ba Palisi bi pilipilisi edi babada Pali vanuwina tauyavena a giukamaġedi te Yesu sa pani.”

33 Yesu i giuna gado, “Tagu ba laġani watigena vaitemi ta miya munaġa kaka taugiukamaġegu lisinemo ya munaġa.

34 Temi kaka ko tavuġegu bi mote koma banavigu, bi bamo ġome ya nawana ba temi mote ġemoġemotimi te ġome koma tava.”

35 Bi Diu babadidi taudiġa a waigiugiuna gado, “Niga olotona bamo ya nawa te tada mote tama kita? Male ya nawa Guliki dobudiġa eda lava sa miyamiyanemo te Guliki lavedi yai lovelovedi.

36 Niga giuna i vatovatona gado, “Temi kaka ko tavuġegu bi mote koma banavigu, bi kota tagu bamo ġome ba temi mote ġemoġemotimi te koma nato.’ Mba giuna banina ba bai?”

*Yesu taunana yawasana tovosina*

37 Soi dididiga damonemo, Yesu i moito bi kalinana dididiginemo i giuna gado, “Aiyai bi gadona i maguna ba ya nato lisigumo bi yawasana gaubina ya tego.

<sup>38</sup> Bi aiyai ya waisumaḡeguna ba ya tego, banina gilugilumina i giuna gado, ‘Gauba yawayawasanina kaka tedi lisidiḡa ya nuwaḡini yovo.’

<sup>39</sup> Yesu niga mainana i giuna ba, tedi mabai tana sa waisumaḡena ba sauga muliḡa Aluwa Waiyawa sa vai. Mba sauginemo ba Aluwa mote i yovo, banina Maimaituwa yaḡolo mote Yesu i lageti nawe malamo.

<sup>40</sup> Laḡannemo tana ena giu a vaivaiyedi ba lava ḡesaudi a giuna gado, “Giukauwa te niga olotona ba Taugiuwatana. Tana taunana te labelabe.”

<sup>41</sup> Ḣesaudi a giuna gado, “Tana taunana Keliso.”

Bi geḡa te, ḡesaudi ai talana gado, “Bainewa te maso Keliso Galiliḡa ya nato?”

<sup>42</sup> Gilugilumina ya giugiu te Keliso ba Deivida ena tubulelesaḡa ya nato, Betliḡem tauninemo Deivida ena animiyamo.”

<sup>43</sup> Kamaina bi Yesu dabanemo lava a dailidi.

<sup>44</sup> Ḣesaudi a ḡoye te maso a kaididi bi geḡa te aiyai mote lisinemo bai i voiye.

### *Diu babadidi mote ai sumaḡa*

<sup>45</sup> Laḡannemo Pali vanuwina tauyavena a mu-naḡa nawa pilisi edi babada bi palisi lisidimo ba waibabada ai talayedina gado, “Bai aubaina mote ko pani natome?”

<sup>46</sup> Tauyava a giuna gado, “Mote bamo mainana lava ke vaiye i giugiuna mai niga lavana.”

<sup>47</sup> Gome palisi ai talana gado, “Temi kota i aiwainawenawemi, ee?”

<sup>48</sup> Bamo kona kita te palisi ee waibabada mba lavana ai sumaḡe?

<sup>49</sup> Geḡa, niga lavedi kumdi Mousis ena waiḡake mote a sibe, taunana aubaina Maimaituwa ena medi kaka lisidimo ya yovo.

<sup>50</sup> Ġome palisi ḡemota isana Nikodimas tana dolinemo i nawa Yesu lisinemo, tana ena lava i giuwedina gado,

<sup>51</sup> “Eda waiḡake ya giugiu te lava mote tamai wavu yababe bi ta gei etale te kauwa banina ta gei sibe te tana bai i voiyewapa.”

<sup>52</sup> Bi tedi ena giu ai munena gado, “Bi tam kota Galili lavam, ee? Gilugilumina kwa iyevina ba taugiuwatana mote Galiliḡa ima nato.”

<sup>53</sup> Ġome te lava matabudi a dabalala bi ai nawa ḡemoḡemota.

## 8

### *Waivini waimatawapana*

<sup>1</sup> Kamaina bi lava matabudi a nawa, bi Yesu i nawa Oliv oyanemo.

<sup>2</sup> Laḡan i sako olaolalemo Yesu i tava mu-naḡa Pali Vanuwina ganakukunemo i miyatulu, bi lava matabudi a tava a miya kwaivivili bi wailovelovedi i waitubu.

<sup>3</sup> Bi i waiwailovelove ba waiḡake tauwailovelovedi bi palisi, waivini waimatawapana ai doli tavaite te lava kumna matedimo ai moito.

<sup>4</sup> Bi Yesu a giuwena gado, “Tauwailovelove, niga waivinina ba i waimatawapa te ke pani tavaite.

<sup>5</sup> Mousis ena waiḡake ya giugiu te mba mai waivinina ba ḡakimemo ka laipeki. Bi tam bainewa kwa noḡonoḡoti?”

<sup>6</sup> Tedi a g̃oyeḡoyena maso bai giuna i vatowapa bi ai wavu. Bi geḡa te, Yesu i laudulu doḡamo bi nimanemo i waigilugiluma.

<sup>7</sup> Bi tedi yaḡolo te a waitala vitavitale, kamaina bi i miyamoito te i giuwedina gado, “Tam aiyai mote gebogebo ku voiye ba ḡakima kwa gei pwalage noi waivinina lisinemo.”

<sup>8</sup> Bi kota i laudulu munaḡa bi doḡamo i waigilugiluma.

<sup>9</sup> Mba giuna a vaivaiye ba lava matabudi ai nawa ḡemoḡemota, magumagulidi a gei nawa. Yesu bi mba waivinina yaḡolo ḡome i moimoito a gose kamaḡedi.

<sup>10</sup> Yesu i taulaḡeti bi waivini i waitalayena gado, “Waivini, tauwawavum baiḡa a nawa? Aiyai bamo ya miyamiya te yai wavum bi sai pekim ee geḡa?”

<sup>11</sup> Bi waivini giu i waimunena gado, “Bada, geḡa, mote bamo aiyai.”

Kamaina bi Yesu i giuna gado, “Waivini, tagu kota mote yaḡmai wavum te simai pekim. Kwa nawa bi gebona mote kuma voiye munaḡe.”

### *Yesu tana dobu ena yanayana*

<sup>12</sup> Yesu palisi i giu munaḡedina gado, “Tagu ba dobu lavedi edi yanayana. Aiyai ya kaikaiwataguna ba yawasana yananemo ya miya bi mote kaka waidudubalaḡa ima nawa.”

<sup>13</sup> Bi palisi tana a giuwena gado, “Kuna kita, tam taumḡa gode kwa giugiu munaḡem, bi bai kwa giugiuwena ba mote giukauwa.”

<sup>14</sup> Yesu giu i waimunena gado, “Geḡa, avena te tagu taugḡa ya giugiu munaḡegu bi bai ya

giugiuwedina ba giukauwa, banina tagu e sibe te bamo maiḡa e tava bi bamo maiḡa yà nawanawa bi temi mote ko sibe te bamo maiḡa e tava bi bamo maiḡa yà nawanawa.

<sup>15</sup> Temi lavaota edi waikitamo lava ko kitakita waiipoipodi bi tagu mote aiyai lavana yàma kitakitawaiipoipo.

<sup>16</sup> Bi tagu lava yà kitakitawaiipoipona ba giukauwemo, banina tagu mote tauguḡa, bi Tamagu taugiukamaḡegu vaitena.

<sup>17</sup> Emi waigake gilugiluminemo ya giugiu te tauwaimatamata labu bi bai giuna sa waianinena ba giukauwa.

<sup>18</sup> Tagu tauguḡa aubaigu yà giugiu. Bi tauwaimatamata ḡesauna ba Tamagu taugiukamaḡegu.”

<sup>19</sup> Tedi ai talayena gado, “Te Tamamna bamo?” Bi Yesu edi giu i waimunena gado, “Temi mote tagu ee Tamagu ko sibe, bamoda tagu ko sibegu maso Tamagu vaitena kona sibe.”

<sup>20</sup> Yesu niga giudi i wailoveloveyedina ba Pali vanuwina ganakukunemo, sewasewa anisivudi diyanemo. Bi geḡa te, mote aiyai i pani, banina ena laḡan kauwa mote i tava.

### *Yesu dabanemo ai saḡasaḡa*

<sup>21</sup> Yesu i giu munaḡedina gado, “Tagu yà nawa bi temi kaka tagu ko tavuḡegu bi emi gebogebomo kaka ko peki. Bi bamomaḡa yà nawanawana ba temi mote kaka ḡome koma tava.”

<sup>22</sup> Te Diu lavedi edi waibabada ai talana gado, “Te tana taunaḡa yai peki munaḡe, ee?” Tau-



nana aubaina, ya giugiu te tada mote tana ena aninawaḡa tama nawa.

<sup>23</sup> Yesu edi giu i waimunena gado, “Temi ba niga dobuna lavemi bi tagu ba malaḡa e yovo. Bi temi ba niga dobuna lavemi bi tagu mote niga dobuna lavagu.

<sup>24</sup> Bi yà giugiuwemi te emi gebogebomo kaka ko peki, bamoda mote koi sumaḡa te tagu ba Tana Taunana, temi kaka emi gebogebomo ko peki.”

<sup>25</sup> Bi tedi tana ai talayena gado, “Bi tam aiyai?” Bi Yesu edi giu i waimunena gado, “Maibena wala pakanemo e giugiuwemina.

<sup>26</sup> Bi emi kauwa dabedimo maso e etaetalemi. Bi mba mainana ba yà kagebogeboḡemi bi geḡa te, taugiukamaḡegu ba giukauwa bi bai i giugiuwemina, taunana dobumo lava yà giugiuwemi.”

<sup>27</sup> Tedi mote a sibe te Yesu ba Tamana i giugiuwata.

<sup>28</sup> Taunana aubaina, Yesu i giuwedina gado, “Laḡannemo, Tana Taunana Natuna ko kailagetina, kaka ko sibe te tagu aiyai. Tagu tauguḡa egu ḡailisimo mote kaka bai yàma voiye bi bai Tamagu i wailoveguna taunana yà giugiuwe.

<sup>29</sup> Bi taugiukamaḡegu ba mote i gose kamaḡegu, banina tagu laḡan matabuna ena ḡowana yà voivoiyedi.”

<sup>30</sup> Yesu niga giudi i giuwedi bi mabai a vaivaiyena ba tana ai sumaḡe.

### *Giukauwa kaka ya kuvesim*

<sup>31</sup> Kamaina bi Diu lavedi mabai Yesu a waisumaḡena, i giuwedina gado, “Bamoda temi

bi tagu bai yà wailovelovemina ko kaiwata kauwedina, ba giukauwa te temi ba tagu egu tauwaikaiwatana.

<sup>32</sup> Temi kaka giukauwa giudi ko sibedi bi giukauwina kaka gebogebomo ya kuvesimi.”

<sup>33</sup> Tedi ena giu ai munena gado, “Tama Eiblaḡam ena tubulelesa bi mote aiyai ena tau-paula yababa, bi bainewa te tam kwa giugiu te tama waitaupaula yababemo ka potiyovo?”

<sup>34</sup> Yesu giu i waimunena gado, “Tagu yà giugiu kauwemi, tana aiyai bi gebogebo ya voivoiyena ba gebo tana ya waibadabadaye.

<sup>35</sup> Taupaula yababa mote vanuwa lavedi vaitedi sima miya gulata, bi vanuwa lavedi natuotidi kaka vaitena sa miya nonoḡa.

<sup>36</sup> Taunana aubaina, Maimaituwa Natuna ya kuvesimina ba kamaina i kuvesi kauwemi.

<sup>37</sup> Tagu e sibemi te temi Eiblaḡam ena tubulelesa bi geḡa te, eta ko tavutavu te tagu koi pekigu, banina giugu mote nopomimo ima kenakena.

<sup>38</sup> Tagu Tamagu bai i wailoveguna yà giugiuwemi bi kota temi mainana tamemi\* bai i wailovemina mainana ko voivoiye.”

<sup>39</sup> Tedi ena giu ai munena gado, “Eiblaḡam ba tama ema magula.”

Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Bamoda temi Eiblaḡam natunatuna, maso ba emi kauwa kona voivoiyedina mai tana ena kauwa.

<sup>40</sup> Tagu yà giugiukauwemi te Maimaituwa bai i giuwegu bi e vaivaiyena yà giugiuwemi, bi

---

\* **8:38:** Tedi tamedi ba taumudulele.

bainewa te temi eta ko tavutavu te koi pekigu. Eiblaḡam mote mai kauwidi i voiyedi.

<sup>41</sup> Temi ba tamemi ena kauwa ko voivoiyedi.”

Tedi ena giu ai munena gado, “Tama mote keda, tama Tamamai ḡemota. Tana taunana Maimaituwa.”

<sup>42</sup> Yesu i giuwedina gado, “Bamoda Maimaituwa bi Tamemi maso ba tagu kona ḡoyegu, banina tagu Maimaituwa lisinemo te e yovo. Tagu mote nuwagumo e yovo, bi Maimaituwa i giukamaḡegu.

<sup>43</sup> Bai aubaina giu yà giugiuwemina banidi mote koma sibesibedi? Banina ba temi bai yà giugiuwemina mote koma vaivaiye kauwedi.

<sup>44</sup> Temi ba tamemi taumudulele, taunana aubaina kona ḡoye te tana ena ḡowana ko voiyedi. Pakanemo ba tana tauwaipeki bi giukauwa mote i kaiwata, banina tana lisinemo mote giukauwa. Laḡannemo ya kaiyovuna mba tana kalina otina, banina tana tauwaikaikaiyovu bi kaiyovu tamedi.

<sup>45</sup> Tagu giukauwa yà giugiuwemi, bi geḡa te, temi mote koma waisumaḡegu.

<sup>46</sup> Bai gebona e voiye bi temi ko waiwavugu? Bi bamoda giukauwa yà giugiuwe, ba kamaina te koi sumaḡegu.

<sup>47</sup> Maimaituwa natunatuna ba kalinana sa vaivaiye. Temi Maimaituwa kalinana vaiyena kona daboke, banina temi mote Maimaituwa natunatuna.”

*Yesu i tusaḡana mote mai Eiblaḡam*

48 Bi Diu lavedi Yesu ena giu ai munena gado, “Tama ke giukauwa te tam Sameliya lavam bi aluwa gebogebona i sunegim.”

49 Bi Yesu i giuna gado, “Tagu mote aluwa gebogebona i sunegigu bi tagu Tamagu ya vivivile bi temi mote tagu koma vivivilegu.

50 Tagu mote isagu kasaḡesaḡena aubaina yaḡama noyanoya bi Tamagu ena ḡowana ba lava tana isana sa kasaḡesaḡe, banina tana taunana taulauetala.

51 Giukauwemo ya giugiuwemi, te tana aiyai giugu ya vovoteyateyaena ba mote kaka ima peki.”

52 Ḡome Diu babadidi a giuwena gado, “Niganana kaka ke sibem te tam ba aluwa gebogebona i sunegim. Eiblaḡam i peki bi kota taugiuwatana a peki bi tam kuna giu te aiyai bi em wailovelove ya kaikaiwatedina ba mote kaka ima peki.

53 Te tam bena kuna saḡa gulatana kaka tamamai Eiblaḡam, ee? Tana i peki bi kota taugiuwatana a peki. Bi tam bena kwa saḡa kamaḡedi, ee?”

54 Yesu giu i waimunena gado, “Bamoda tagu tauguḡa ya kasaḡe munaḡeguna ba banina geḡa. Bi temi ko giugiu te Tamagu ba emi Maimaituwa, tana taunana tagu ya kasaḡegu.

55 Avena te temi mote ko sibe bi tagu ba e sibe. Bi bamoda tagu e giu te mote ya sibe ba ya waikaikaiyovuna mai temi. Bi tagu e sibe aubaina kalinana ya vovoteyete.

56 Tamemi Eiblaḡam i yasisi gulata te egu nato saugina ya kita, tana i kita bi i wainuwavisu.”

57 Bi tedi a giuwena gado, “Tam mote yaḡolo kwalabu 50 ku vai bi kwa giugiu te Eiblaḡam kuna kita.”

58 Yesu edi giu i waimunena gado, “Tagu giukauwemo yà giugiuwemi te muliḡa kaka Eiblaḡam i tubuḡana ba Tagu e miyamiya.”

59 Ġome lava ḡakima a legaudi te maso a lauḡakimina ba Yesu kandavonemo i vasoyavai bi Pali vanuwina i gose.

## 9

*Yesu, oloto matapotapotana mai i tubutubuḡayena i waiyawasani*

1 Yesu i bababala ba oloto matapotapotana mai i tubutubuḡayena i kita.

2 Ena tauwaikaiwatana ai talayena gado, “Labai, aiyai ena gebo i voiye te niga olotona mamatapopotana i tubuḡa? Tana ena gebo ee tamana bi tinana edi gebo?”

3 Yesu i giuwedina gado, “Geḡa, mote tana e tamana bi tinana edi gebo. Tana matana potapotana i tubuḡana ba Maimaituwa ena ḡailisi lisinemo ya kamaḡati.

4 Tada ba suwalemo taugiukamaḡegu ena noya ta voiye, dudubala ya natonatona ba mote aiyai kaka ima noya.

5 Tagu dobumo yaḡolo yà miyamiya ba tagu taunana dobu lavedi edi yanayana.”

6 Niga giuna mulinemo ba Yesu doḡamo i gelolo, i viliwainiginigi bi i vai te oloto matanemo i musu

<sup>7</sup> bi i giuwena gado, “Kwa nawa bi matam Silowam Topanemo kwa koḡa. Giu Silowam banina ba ‘giukamaḡe.”

Kamaina bi oloto i nawa, matana i koḡakoḡa ba matana i yana, i waikita bi i nawa ena vanuwemo.

<sup>8</sup> Diyanemo taumiya bi lava mabai wala a kita i waiwaigigimanana a giuna gado, “Niga olotona taunana wala i miya bi i waiwaigigimana, ee?”

<sup>9</sup> Lava ḡesaudi a giuna gado, “Tana taunana.”

Bi kota ḡesaudi a giuna gado, “Geḡa, niga olotona kitana mai mba olotona matapotapotana.”

Kamaina bi olotona taunaḡa i giu bagibagina gado, “Tagu taunana.”

<sup>10</sup> Tedi ai talayena gado, “Bainewa bi matam i yana?”

<sup>11</sup> Bi tana i giuwedina gado, “Oloto isana Yesu, doḡa i gelolo, matagumo i musu bi i giuweguna gado, ‘Kwa nawa te Silowam topanemo matam kwa koḡa.’ Ġome e nawa matagu e koḡekoḡedi ba matagu a yana.”

<sup>12</sup> Bi tedi ai talayena gado, “Bi olotona bamo?” Bi Oloto i giuna gado, “Mote e sibe.”

*Palisi oloto i yawayawasanana a laumulimuliye*

<sup>13</sup> Olotona matapotapotana a natome Palisi li-sidimo.

<sup>14</sup> Yesu doḡa i gelolo wainiginigi bi oloto matapotapotana i waiyawasanina ba Diu lavedi edi Waiyawasi Laḡannemo.

<sup>15</sup> Taunana aubaina, Palisi oloto ai talaye te bainewa matana i yana. Bi tana i giuwedina

gado, “Tana matagumo doḡa viliviliwainiginigina i musu bi topamo e koḡa te niganana ya waikita.”

<sup>16</sup> Palisi ḡesaudi a giuna gado, “Niga olotona kauwina i voyena ba mote Maimaituwa lisinaḡa i yovo, banina tana eda Waiyawasi Laḡanna ena waiḡake i waidoukoto.”

Bi kota lava ḡesaudi a giuna gado, “Gebogebo lavana mote luvana niga mai matalina ima voye?” Ḡome te waimiyatauli i tubuḡa.

<sup>17</sup> Palisi oloto ai tala munaḡena gado, “Te ku giuwemai, niga olotona matam i kakayanana ba kuna sibe te tana aiyai?”

Bi oloto edi giu i waimunena gado, “Tana ba taugiuwatana.”

<sup>18</sup> Diu babadidi yaḡolo mote ai sumaḡa te oloto matapotapotana mai i tubuḡaye bi niganana ya waikita, taunana aubaina tamana bi tinana a giuwedi te a tava.

<sup>19</sup> Bi ai talayedina gado, “Niga ba temi natumi, ee? Kona giu te matapotapotana i tubuḡa, bi bainewa te niganana ya waikita?”

<sup>20</sup> Tinana bi tamana giu ai munena gado, “Tama natumai te ke sibe, tana matapotapotana i tubuḡa.

<sup>21</sup> Tana bainewa bi i waikita e aiyai matana i kayanana, tama mote ke sibe. Tana kaikana i didiga, koi talaye te taunaḡa aubaina ya giu.”

<sup>22</sup> Tamana bi tinana Diu babadidi a nailedi taunana aubaina, niga giuna mainana a vato. Diu edi babada kaikana ai anina te lava aiyai Yesu ya kamaḡati te tana Buyobuyona ba bolu vanuwinemo sa kapotiyovo.

23 Tamana bi tinana a naila, taunana aubaina a giuna gado, “Tana kaikana i didiga, koi talaye.”

24 Kamaina bi oloto matapotapotana i yawayawasanana a giuwe i te tava munaḡa bi a giuwena gado, “Maimaituwa matanemo kwa giukauwa, tama ke sibe te niga olotona i waiwaiyawasanimna ba gebogebo lavana.”

25 Bi edi giu i waimunena gado, “Tagu mote e sibe, bamoda tana gebogebo lavana ee geḡa, bi bai e sibena ba tagu matagu potapotana bi niganana ya waikita.”

26 Bi tedi ai talayena gado, “Bai kauwina lisimmo i voiye? Bi bainewa matam i kayanedi?”

27 Bi edi giu i waimunena gado, “Tagu kaikana e giuwemi bi mote ko vaiye. Bai aubaina ko ḡoyeḡoye te ko vaiye munaḡe? Temi kota ko ḡoyeḡoyena ena tauwakaiwatana, ee?”

28 Ġome tana a giuivitavitalena gado, “Tam mba lavana taukaiwatana bi tama ba Mousis taukaiwatana.

29 Tama ke sibena ba Maimaituwa Mousis lisinemo i giugiu, bi niga lavana ba mote tama ka sibe te bamo maiḡa i tava.”

30 Oloto i giuwedina gado, “Konai sovegu te mba lavana mote ko sibe te bamomaiḡa i tava bi tana matagu i kayana!

31 Te sibe te Maimaituwa mote gebogebo lavedi ima vaivaiyedi. Tana ba tauvivilena bi ena ḡowana tauvoiyena lavedi kalinedi ya vaivaiyedi.

32 Wala nove pakanemo te niganana, bamo mote aiyai i vaiye te lava matapotapotana mai i tubutubuḡayena ai yawasani.



<sup>33</sup> Bamoda niga lavana mote maso Maimaituwa lisinağa i yovo, ba maso mote bai i voiye.”

<sup>34</sup> Oloto ena giu dabanemo ba tedi a giuwena gado, “Tam gebomo kuna tubuğa bi kwai lovelovemai, ee?” Bi a kwavivai te i nawa.

### *Aluwa ena matapota*

<sup>35</sup> Yesu i vaiye te olotona bolumo a kwavivai bi lağannemo i banabanavi ba i waitalayena gado, “Tana Taunana Natuna kwa waisumağe ee geğa?”

<sup>36</sup> Bi oloto giu i waimunena gado, “Bada, ku giuwegu te mba aiyai lavana bi yài sumağe?”

<sup>37</sup> Yesu i giuwena gado, “Kaikana kuna kita, tana taunana niganana vaitena ko waigiugiu.”

<sup>38</sup> Oloto i giuna gado, “Bada, yà waisumağem!” Bi Yesu matanemo tuwapekana i waitupag-waliğedi bi i lauduneye.

<sup>39</sup> Yesu i giuna gado, “Tagu niga dobunemo ba etala aubaina e yovo. Te tedi mabai sa noğonoğoti te mote a sibe kauwe ba matedi kaka sa yana bi mabai sa noğonoğoti munağedi te bena a sibe kauwa ba yağolo matedi potepotedi.”

<sup>40</sup> Gome Palisi a vaiye te Yesu mainana i giugiu, ba ai talana gado, “Gode tama matamai potepotedi, ee?”

<sup>41</sup> Yesu edi giu i waimunena gado, “Bamoda matemı a pota maso ba waigebo geğemi, bi geğa te ko waikita, mba ko kakamağatimi te temi ba gebogebo lavemi.”

## 10

*Tauwailaba visuvisuna bi ena sipusipu*

<sup>1</sup> Yesu i giuna gado, “Palisi, yà giugiu kauwemi te lava aiyai sipu edi ganakuku mataetinağa mote ima valageta bi gavogavo ġesaunağa ya solasağana ba tana taudanedanene bi taukoinene.

<sup>2</sup> Lava aiyai bi mataetağa ya valavalagetana ba tana taunana sipu taulabedi.

<sup>3</sup> Mataeta taulabena mataeta ya kaikamağe te sipu taulabena ya valageta. Bi sipu taulabena ena sipu ġemoğemotağa isedi ya lauiyava bi kalinana vaiyeğonena a sibe kauwe taunana aubaina, yai dolidi te sa potiyovo.

<sup>4</sup> Tana ya doli bi ena sipusipu sa kaiwata, banina tana kalinana vaiyeğonena a sibe kauwe.

<sup>5</sup> Tedi lava ġesauna mote kaka sima kaiwata, mba lavana kaka sa velau sa gose kamağe banina, kalinana mote a vaiyeğone.”

<sup>6</sup> Yesu niga lautaulalana palisi i giuwedi bi geğa te, tedi giuna banina mote a sibe.

*Yesu tana tauwailaba visuvisuna*

<sup>7</sup> Taunana aubaina, Yesu giu i laumunağena gado, “Giukauwemo yà giugiuwemi te tagu taunana sipusipu edi mataeta.

<sup>8</sup> Temi mabai kona gei tava bi Maimaituwa ena dam lavedi kona labelabedina, ba temi taudanedanene bi taukoinene, taunana aubaina sipusipu mote emi giu a vaivaiyedi.

<sup>9</sup> Tagu taunana mataeta, tedi mabai lisiguğa sa solasağana ba sa yawasana. Tedi sa solasağa bi sa potiyovo te kani sa banavi bi ġoyogumo sa miya.

<sup>10</sup> Bi taudanene ya solasağana ba ya danene, yai peki bi ya laukivigebo. Bi tagu e yovona ba yawasana ko vai bi yawasanina ba yawasana tupana.

11 “Tagu taunana sipu taulabedi visuvisugu. Sipu taulabedi visuvisuna ena yawasana ya nuwakamaḡe te ena sipusipu aubaidi ya peki.

12 Bi mane taubagibagiyena ba tana mote sipu taulabedi taunana aubaina, laḡannemo tabei ya kita ya natonato ba ya velau sipusipu ya gosedi. Te tabei sipusipu ya suluvaidi bi yai dabalalidi.

13 “Taubagibagi ba maiia aubaina ya noyanoya, tana mote sipusipu taulabedi te yai sasalanedi.

14 “Tagu taunana tauwailaba visuvisugu, egu sipu e sibedi bi sipu tagu a sibegu.

15 Mainana kota Tamagu i sibegu bi tagu Tamagu e sibe. Bi tagu luvana egu sipusipu aubaidi ya peki.

16 Egu sipu ḡesaudi mote niga ganakukunemo, tedi vaitedi ya natomedi te kalinagu sa vaiye, te dam ḡemota ya tubuḡa, bi edi tauwailaba ḡemota.

17 “Tamagu ya ḡoyeḡoyeguna banina, tagu kaka egu yawasana ya vitekamaḡe bi kota ya vaimunaḡe.

18 Mote aiyai kaka egu yawasana ima vaikamaḡe. Tagu egu ḡowana te egu yawasana ya vitekamaḡe. Bi egu ḡailisi ya kenakena te egu yawasana ya vitekamaḡe bi kota egu ḡailisi ya kenakena te ya vaimunaḡe. Niga taunana tamagu ena giuvavasaḡa i vitegu te ya voiye.”

19 Laḡannemo Diu lavedi niga giudi a vaivaiyedi ba a daili munaḡedi.

20 Lava wapewapedi a giuna gado, “Tana aluwa gebogebona i suneḡi bi ya giugiu yabayababa. Bai aubaina kalinana ko vaivaiye?”

21 Bi geḡa te, ḡesaudi a giuna gado, “Niga mote mainana lava aluwa gebogebodi a sune-suneḡina kalinana. Aluwa gebogebona maso ḡemoḡemotina lava matana potapotana i kayana, ee?”

*Diu lavedi Yesu mote ai sumaḡe*

22 Kamaina bi Pali Vanuwina Soina Yelusalemmo laḡanna i tava. Bi mba ba sinou bi taumata sauginemo,

23 bi Yesu ba pali vanuwina didiyaunaḡa bi Solomon ena Yoveyove noponaḡa i nawanawa.

24 Diu lavedi a tava te Yesu a dubutawi bi a giuna gado, “Kwa alamiya moimoisili, bamoda tam Buyobuyona te kwa giu otigemai?”

25 Yesu edi giu i waimunena gado, “Bena kaikaina e giuwemi bi temi mote koi sumaḡegu. Tagu anisove matailidi e voivoiyedina Tamagu ena ḡailisimo, taudidi sa kakamaḡatigu.

26 Bi geḡa te, temi mote koma waisumaḡegu banina, temi mote tagu egu sipusipu.

27 Bi tagu egu sipusipu ba kalinagu sa vaivaiye, bi tagu e sibedi bi tedi tagu sa kaikaiwatagu.

28 Tagu yawasana ilailala yà vitedi te mote sima peki, bi mote aiyai kaka ima kwayagu.

29 Tamagu wailewapanina, tana ḡailisi i vitegu te bai matabuna yà waibadaye. Bi mote aiyai kaka Tamagu nimanemo ima kwayavai.

30 Tagu bi Tamagu ba tama lava ḡemota.”

31 Kamaina bi Diu lavedi kota ḡakima a laitupa munaḡa te maso a ḡakimemo a laipeki

<sup>32</sup> bi geḡa te, Yesu i giuwedina gado, “Tagu Tamagu i wailovegu te mataila wapewapedi visu-visudi e voyedi. Bi temi bamo kauwidi dabedimo ko ḡoyeḡoyena ko laipekigu?”

<sup>33</sup> Tedi ena giu ai munena gado, “Tama mote kauwa visuvisudi kuna voivoiyedina aubaidi kama lauḡakimim bi em waidiboḡa dabanemo. Tam ba lava ota bi kwa giugiu te tam bena Maimaituwa.”

<sup>34</sup> Bi Yesu edi giu i waimunena gado, “Temi kona sibe ee geḡa te emi Waiḡake gilugilumina wadubonemo Maimaituwa i giuna gado, “Tagu e giu te temi ba dobu maimaituwidi.”\*

<sup>35</sup> Te sibe te Maimaituwa kalinana ba giukauwa te i yovo Israeḡ lavedi lisidimo. Bi tedi mabai niga giuna sa kulakulavitalena ba Maimaituwa i giu te tedi taunana dobu maimaituwidi.

<sup>36</sup> Tagu ba Tamagu i vinegu bi i giukamaḡegu te dobumo e yovo. Bi yaḡ giugiu te tagu ba Maimaituwa Natuna. Bai aubaina ko giugiu te tagu yaḡ waidiboḡa? Tagu mote yaḡa waidiboḡa.

<sup>37</sup> Bamoda Tamagu ena ḡowana mote yaḡa voivoiye ba avena komai sumaḡegu.

<sup>38</sup> Bi bamoda temi mote tagu koi sumaḡegu ba anisove matailidi yaḡ voivoiyedina taudidi koi sumaḡedi. Gome kaka ko sibe te Tamagu ba Tagu nopogumo bi Tagu ba Tamagu noponemo.”

<sup>39</sup> Gome Yesu maso a kaididina ba tana i vasoy-avai te i nawa.

<sup>40</sup> Kamaina bi Yesu i munaḡa nawa Diyoudan gaubina noi nevanemo, wala Diyon taukabulu i laulaukabuluna modomodono bi ḡome i miya.

---

\* **10:34:** Sale 82:6

<sup>41</sup> Ĝome i miyamiya ba lava wapewapedi a tava lisinemo bi a giuna gado, “Diyon taukabulu mote mataila i voyedi. Bi bai i giugiuwedina ba giukauwa te niga lavana i giugiuwata.”

<sup>42</sup> Kamaina bi ĝome lava wapewapedi Yesu ai sumaĝe.

## 11

### *Yasalesi ena peki*

<sup>1</sup> Oloto isana Yasalesi i sida, tana ba Beteni lavana, Beteni ba Meli tinanatuna Mata vaitena edi malagai.

<sup>2</sup> Niga Melina taunana Yasalesi sidasidana nuvuna, tana muliĝa masi panepanena i ĝini, Bada kaĝenemo bi dabanemo i bakili.\*

<sup>3</sup> Kamaina bi Yasalesi nuvunu vuna labu Yesu ena giu a giukamaĝena gado, “Bada, valeti kauwim ba i sida kauwa.”

<sup>4</sup> Bi laĝannemo, Yesu mainana i vaivaiye ba i giuna gado, “Niga sidanemo ba mote ima peki. Bi Maimaituwa ena ĝailisi namalina ya kamaĝati. Te mba kauwinemo Maimaituwa Natuna kaka namala sa vite.”

<sup>5</sup> Yesu ena ĝoye ba Mata, Meli bi nuvudi Yasalesi.

<sup>6</sup> Taunana aubaina, laĝannemo i vaiye te Yasalesi i sida, ba tana mote i tava makai bi ĝome kota laĝan labu i miya.

<sup>7</sup> Ĝome te ena tauwaikaiwatana i giuwedina gado, “Ta munaĝa Diudiya plovinsnemo.”

<sup>8</sup> Bi ena tauwaikaiwatana ena giu ai munena gado, “Labai, maĝoota Diu lavedi a ĝoyeĝoyena

---

\* **11:2:** Ingilisimo i giu te awa wapedi 12.

maso ai pekim bi tam niganana munaḡa ḡome kwa ḡoyeḡoye, ee?”

<sup>9</sup> Yesu i giuwedina gado, “Tada suwalemo noya ta voyedi.† Lava mabai suwalaḡa sa nawanawana ba mote ḡemoḡemotina te kaḡedi simai tutudi, banina tedi dobu ena yanayana a kita.

<sup>10</sup> Bi tedi mabai dudubalaḡa sa nawana ba kaḡedi sai tutudi, banina tedi lisidimo mote yanayana.”

<sup>11</sup> Niga giudi i tainuwataudi mulinemo bi i giuwedina gado, “Eda tau Yasalesi ba ya kenakena bi tagu ya nawa lisinemo bi ya lainuwesi.”

<sup>12</sup> Bi ena tauwaikaiwatana a giuwena gado, “Bada, bamoda tana ya kenakena ota ba ya yawasana.”

<sup>13</sup> Yesu ena giu banina ba Yasalesi i peki bi ena tauwaikaiwatana ai noḡota benakage tana i kenakena ota.

<sup>14</sup> Taunana aubaina, Yesu i giu otiḡedina gado, “Yasalesi ba i peki,

<sup>15</sup> tagu ei nuwawisu te tagu mote ḡome, banina temi koi sumaḡeguna aubaina. Niganana kaka ta nawa lisinemo.”

<sup>16</sup> Kamaina bi Tomas (a waiisana Didimas‡) falona tauwaikaiwatana i giuwedina gado, “Kamaina te matabuda ta nawa bi Yesu waitena ta peki.”

---

† **11:9:** Ingilisimo i giu te awa wapedi 12. ‡ **11:16:** Alemik bi Guliki kalinedimo, isa Didimas banina ba laḡalaḡa.

17 Bi laḡannemo Yesu Betenimo i tavatava, ba i vaiye te Yasalesi tauyewamo i kenana ba laḡan 4 a kovi.

18 Beteni te Yelusalem ba manekina mote i lofa, maso ba 3 kilomita mainana.

19 Bi Diu lavedi wapewapedi a tava te Mata bi Meli ai nuwaubedi banina nuvudi i peki.

20 Laḡannemo Mata i vaiye te Yesu i natonato, ba i potiyovo i nawa te i banavi, bi Meli ba vanuwemo i miya.

21 Bi Mata, Yesu i giuwena gado, “Bada, tam maso bi niga ḡome, tasigu mote maso i peki.

22 Bi tagu e sibe te bai niganana kwai baḡayena ba Maimaituwa kaka ya vitem.”

23 Yesu i giuwena gado, “Tasim kaka ya kenamoito munaḡa.”

24 Bi Mata giu i waimunena gado, “Tagu e sibe te kenamoito laḡannemo kaka tana ya kenamoito.”

25 Yesu giu i waimunena gado, “Tagu tau-nana kenamoito bi yawasana. Tedi mabai bi sa waisumaḡeguna ba avena te a pekina bi yaḡolo te sa yawasana,

26 bi lava miyemiyedi mabai sa waisumaḡeguna mote kaka bai laḡannemo sima peki. Niga giuna kwa waisumaḡe ee geḡa?”

27 Bi Mata i giuna gado, “Bada, ya waisumaḡem te tam taunana Buyobuyona, Maimaituwa Natuna, dobumo kuna yovo.”

28 Mata giu i waikovi mulinemo ba i munaḡa vanuwemo, tasina Meli lisinemo bi nuwatauḡa i tainuwatauna gado, “Meli, Labai i tava bi ya ḡoyeḡoyena ya kitam.”



29 Bi sauginemo Meli giu i vaivaiye ba i miyamoito makai bi i nawa Yesu lisinemo.

30 Bi Yesu yaḡolo mote malagaimo i solasaḡa bi tana bamo Mata i banabanavinemo ḡome i miyamiya.

31 Sauginemo Diu lavedi mabai Meli vaitena vanuwemo a wainuwaubana, a kita te maḡemota vanuwa i potiyovo kamaḡe, ba ai noḡota bena Meli i nawanawa tauyewamo ḡaba aubaina, kamaina bi a kaiwata.

32 Laḡannemo Meli i tava Yesu lisinemo bi i kitakita ba kaḡe pakanemo tuwapekana i waitupagwaliḡedi bi i giuna gado, “Bada, bamoda tam bi niga ḡome, mote maso nuvugu i peki.”

33 Ḡome Yesu i kita te Meli bi Diu lavedi a ḡabaḡaba ba tana nuwana i toitoi bi i wainuwaboya kauwa.

34 Kamaina bi i waitalayedina gado, “Tana bamo ḡome kona sako?” Tedi a giuna gado, “Bada, kwa nato bi kwa kita.”

35 Ḡome te Yesu i ḡaba.

36 Bi Diu lavedi diyanemo a moimoitona a giuna gado, “Kona kita, tana i ḡoye gulate!”

37 Bi lava ḡesaudi a giuna gado, “Niga olotona lava matapotapotana i waiyawasani. Tana bi niga ḡome maso ba Yasalesi i sagu te, mote maso i peki.”

### *Yesu Yasalesi pekimo i kakenamoito*

38 Ḡome Yesu nuwana i toitoi munaḡa bi i nawa tauyewamo, bi tauyewina mataetina ba ḡakima dididiginemo ai dougudu.

<sup>39</sup> Bi Yesu i giuna gado, “Ĝakima ko kaikamaĝe tabunemo!” Bi oloto pekipekina nuvuna tau-tuweĝina Mata i giuna gado, “Bada, niganana ba bovana i gebo kauwa, banina kaikana laĝan 4 a kovi.”

<sup>40</sup> Kamaina bi Yesu i giuna gado, “Tagu e giuwem ee geĝa, bamoda tam kwai sumaĝana ba Maimaituwa ena ĝailisi namalina kwa kita?”

<sup>41</sup> Kamaina bi ĝakima a kaikamaĝe tabunemo. Ĝome Yesu i waikita saĝa malamo bi i giuna gado, “Ebom, Tamagu, te kalinagu mote kuma vaivaiye kamaĝe.

<sup>42</sup> Tagu e sibe kauwem te tam sauga matabuna kalinagu kwa vaivaiye, bi bai e giuwemna ba niga lavedi sa moimoitona kedi nawamo te kalinagu sa vaiye bi sai sumaĝa te tam ba tagu kuna giukamaĝegu.”

<sup>43</sup> Ĝome Yesu giu i waiwaikovi ba i binauna gado, “Yasalesi, ku potiyovo!”

<sup>44</sup> Kamaina bi oloto pekipekina tauyewamo i potiyovo. Tana nimana, kaĝena, kununa bi tunina matabuna galamo sumesumedi. Ĝome Yesu i giuwedina gado, “Kokowaga galedi ko kaikamaĝedi bi ya nawa!”

*Yesu kana pota a yesi te sai peki*

<sup>45</sup> Diu lavedi wapewapedi Meli vakitana aubaina a tavatavana, tedi bai Yesu i voivoiyena a kita bi ai sumaĝe.

<sup>46</sup> Bi lava ĝesaudi a nawa Palisi lisidimo bi bai Yesu i voiyena taunana sa tainuwataudi.

<sup>47</sup> Ĝome pilipilisi edi babada bi Palisi, ai ĝemotidi bi waibabada edi bolu a sako. Bi a giuna

gado, “Tada niganana bai ta voiye? Niga olotona ba anisove kauwidi wapewapedi ya voivoiyedi.

<sup>48</sup> Bamoda tada bi ta kita kamaĝena ba lava matabudi tana sai sumaĝe. Mba sauginemo kaka Loum ĝaviyidi sa tava te tada eda Pali vanuwina bi eda dobu sa kagebogebody.”

<sup>49</sup> Ĝome edi tau ĝesauna isana Kaiyapas, tana ba pilipilisi edi bada mba kwalabunemo. Tana i miyamoito bi i giuna gado, “Temi mote ko sibe te bai ko giugiuwe!

<sup>50</sup> Temi mote ko sibe, i visu te lava ĝemota maso aubaida i peki bi matabuda te yawasana, kaka dobu matabuna sa kagebogebona.”

<sup>51</sup> Mba kwalabunemo, Kaiyapas ba pilipilisi edi bada. Bi niga giudi i vatovatodina ba mote nuwanemo i waitubudi. Bi Yesu Diu lavedi aubaidi ya pekina, taunana i giugiuwata.

<sup>52</sup> Bi Diu lavedi mote taudiĝa, bi Maimaituwa natunatuna a dabadabalalana ya natomedi, te yai ĝemotidi bi dam ĝemota ya tubuĝa.

<sup>53</sup> Kamaina bi mba laĝannemo te noi i nawana ba tedi Yesu kana pota a yesi te sai peki.

<sup>54</sup> Taunana aubaina, Yesu mote Diu lavedi matediĝa i nawanawa. Bi ĝome te i nawa Iflem malagainemo kalakalalele diyanemo, bi ĝome ena tauwaikawatana vaitena a miya.

<sup>55</sup> Laĝannemo Diu lavedi edi Vawaitauli Soina saugina i tavatava ba lava wapawapa a tava Yeluslemmo ai ĝemotidi. Bi Diu lavedi edi vaivaimo ba a vokaukauwa munaĝedi muliĝa kaka Vawaitauli Soina.

<sup>56</sup> Tedi yaĝolo te Yesu a tavutavuĝe, bi pali vanuwina didiyauna a moito kwaivivili bi edi

lava ai talayedina gado, “Bainewa ko noḡonoḡoti? Kona sibe te niga soinemo ya tava ee geḡa?”

<sup>57</sup> Bi geḡa te, pilisi edi babada bi Palisi giu a sako te aiyai bi bamo ḡome Yesu i banavina ba ya kamaḡati te sa pani.

## 12

*Yesu masi panepanena kaḡenemo a ḡini  
(Met 26:6-13, Mak 14:3-9)*

<sup>1</sup> Muliḡa kaka laḡan 6 sa kovi te Vawaitauli Soina, bi Yesu i tava Betenimo Yasalesi ena an-imi-yamo, Yasalesina taunana i peki bi Yesu i kakenamoito munaḡe.

<sup>2</sup> Yesu i tava aubaina te tedi aubiga kanina a kanonoḡi. Mata kani i yati bi Yasalesi, Yesu bi lava ḡesaudi vaitedi teibolo diyanemo a kena giligili bi kani i vite nawedi te a kani.

<sup>3</sup> Kamaina bi Meli masi panepanena af lita luvana dubina mai'ina dididiga i natome bi Yesu kaḡenemo i ḡini. Bi dabanemo i bakili bi vanuwa nopona ba masi panena i waiwanavu. Niga masina ba ḡawaḡawa isana nad masinemo a voiye.

<sup>4</sup> Yesu ena tauwaikaiwatana ḡemota Diudas Iskaliot, tana taunana muliḡa ya sakoyovoḡe, i giuna gado,

<sup>5</sup> “Mba masina maiina ba kwalabu ḡemota ena maiia\* luvana, temi maso kona kuneye bi manena lava wainuwatoitoidi kona vitedi.”

---

\* **12:5:** Diu lavedi lisidimo taubagibagi kwalabu ḡemota no-ponemo i noyana, ba ena maiia 300 denali ya vai.

<sup>6</sup> Tana niga giuna i giuwena ba mote lava wainuwatoitoidi sagudi aubaidi, banina tana ba taudanene. Bi kota tana ba mane baikina taulabena bi manenemo i laulaukulasolu.

<sup>7</sup> Kamaina bi Yesu giu i waimunena gado, “Waivini ku kita kamaḡe, tana niga kauwina i voyiyena ba dobogu aubaina i kanonoḡi.

<sup>8</sup> Temi laḡan matabuna lava wainuwatoitoidi vaitedi ko miyamiya bi tagu ba mote laḡan matabuna vaitemi tama miya nonoḡa.”

### *Yasalesi kana pota a yesi*

<sup>9</sup> Laḡannemo Diu lavedi kumdi a vaiye te Yesu ba Betenimo Yasalesi ena vanuwemo, ba tedi a tava lisinemo. Bi mote Yesu taunaḡa kitana aubaina bi kota Yasalesi vaitena. Banina Yesu, Yasalesi pekimo i kakenamoito munaḡe.

<sup>10</sup> Taunana aubaina, Pilisi edi babada ai ogatala te maso Yasalesi vaitena ai peki,

<sup>11</sup> banina Yasalesi dabanemo lava wapewapedi Diu babadidi a dabokedi bi Yesu a wai-waisumaḡe.

### *Yesu Yelusalemmo i solasaḡa*

*(Met 21:1-11, Mak 11:1-11, Luk 19:28-40)*

<sup>12</sup> Laḡan i sako te lava kumdi vawaitauli soina aubaina a tava bi a vaiye te Yesu ba Yelusalem aubaina i saḡasaḡa.

<sup>13</sup> Taunana aubaina, lava galamo malugulugudi a legaudi bi a laupotiyovo etamo bi a binabinauna gado,

“Ousana! Kakavisuvisuna, BADA isanemo ya natonato!

Kakavisuvisuna Islael edi Ḡalibona.”

14 Yesu donki lauewalina i banavi bi i geluye, gilugilumina wadubonemo niga mainana giu:

15 “Yelusalem lavemi koma naila, ko kita emi ġalibona donki lauewalinemo i gelu bi ya natonato.”

16 Niga giuna ena tauwaikaiwatana mote a sibe bi ena kenamoito mulinemo kaka niga giudi banidi a sibedi. Bi giudi ba tana a gilugilumiwata bi kota niga kauwidi banidi lisinemo a tubuġa.

17 Mba laġannemo ba lava kumdi Yesu vaitena bi Yasalesi pekina tauyewamo i kakakenamoitona a kita. Niganana mba lavedi taudidi giuna sa giugiunawe.

18 Taunana aubaina, lava kumdi mataila i voivoiyena a vaivaiye ba a nawa lisinemo.

19 Kamaina bi Palisi taudiġa ai giugiuna gado, “Niga mote bai ta maitubu, ko kita lava matabudi tana sa kaikaiwata.”

### *Yesu ena peki i gei giuwe*

20 Lava mabai a nawanawa Yelusalemmo Vawaitauli soina aubaina ba Gulik lavedi ġesaudi vaitedi a nawa.

21 Tedi Filip lisinemo a tava bi tana ba Betsaida olotona, bi Betsaida ba Galili noponemo bi ai baġana gado “Ema tau, tama ka ġoyeġoyena Yesu ka kita.”

22 Ġome te Filip i nawa Endulu i giuwe, bi labuġidi a nawa te Yesu a giuwe.

23 Yesu edi giu i waimunena gado, “Saugina i tava te Tana Taunana Natuna namala sa vite.”

24 Tagu giukauwemo ya giugiuwemi, bamoda witi pesina mote kuma wadi ba pesina mai ya

kenakena. Bi laḡannemo doḡamo sa wadina ba ya peki, bi ya duga te pesi wapewapedi ya sivudi.

<sup>25</sup> Tedi mabai edi yawasana a nuwamu-naḡedina ba sa kulayakasidi, bi mabai edi yawasana niga dobunemo a nuwakamaḡedina ba yawasana kenakena nonoḡina sa vai.

<sup>26</sup> Tana aiyai bi aubaigu waitaupaula i ḡoyena ba ya kaiwatagu, te tagu bamo ḡome ba egu tau-paula ḡome. Bi Tamagu kaka tana aiyai aubaigu ya waitaupaulana ya kavisuvisu.

*Yesu ena peki i giuwata*

<sup>27</sup> “Niganana nuwapougu i yavi bi bena bai yà giuwe? Luvana yà giuna gado, “Tamagu, niga wainuwatoina saugina lisigumo kwa kaikamaḡe.’ Bi geḡa te taunana aubaina e yovo te wainuwatoina ya nawaye.

<sup>28</sup> Tamagu, tam taumḡa isam aubaina namala kwa vai.” Kamaina bi kalina malaḡa i yovona gado, “Tagu kaikana isagu aubaina namala e vai bi niganana kota yà vai munaḡe.”

<sup>29</sup> Laḡannemo lava kumna kalina a vaivaiye ba ai noḡota benakage palele, bi lava ḡesaudi a giu te aneya i giu yovo Yesu lisinemo.

<sup>30</sup> Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Niga kalinina i yovona ba temi ko ḡailisina aubaina bi mote tagu.

<sup>31</sup> Niganana ba etala saugina i tava, te Maimaituwa niga dobuna ya etale bi dobu tauwaibadayena<sup>†</sup> ya lauyovoḡe.

<sup>32</sup> Bi laḡannemo dobumo sai daweguna kaka lava matabudi ya natomedina lisigumo.”

<sup>†</sup> **12:31:** Dobu tauwaibadayena ba seitán

<sup>33</sup> Yesu niga giuna i giuwena ba bainewa tana ya pekina taunana i giuwata.

<sup>34</sup> Lava kundi a giuwena gado, “Ema Waiḡake ya giugiuwemai te Buyobuyona ba ya miya nonoḡa. Bainewa bi kuna giu te Tana Taunana Natuna sai dawe? Bi Tana Taunana Natuna ba aiyai?”

<sup>35</sup> Kamaina bi Yesu giu i waimunena gado, “Yanayana ba temi lisimimo, kamaina te ko vai bi mote kaka vaitena koma miya gulata. Niga yanana kona vaina ba yananaḡa ko nawa. Muliga kaka waidudubala yai kwesitawemi. Lava mabai dudubalaḡa sa nawanawana ba mote a sibe te baiḡa sa nawanawa.

<sup>36</sup> Yana kona vaina ba koi sumaḡe, te temi ba yanayana lavemi.”

Laḡannemo Yesu giu i waiwaikovi ba i nawa tabunemo bi i miya moimoisili.

### *Lava mote Yesu ai sumaḡe*

<sup>37</sup> Avena te Yesu anisove kauwidi wapewapedi matedimo i voyedi bi yaḡolo te mote ai sumaḡe.

<sup>38</sup> Niga ba taugiuwatana Aisaiya bai i giugiuwena mainana ya tubutubuḡa. Tana i giuna gado,

“BADA, aiyai ema giu ya waisumaḡe?

Bi BADA, aiyai lisinemo em ḡailisi kwa kamaḡati?”

<sup>39</sup> Taunana aubaina, lava mote Yesu ai sumaḡe, banina taugiuwatana Aisaiya laidalolo ḡesaunemo kota i giuna gado,

<sup>40</sup> “Bada lava i voyedi te mote a kita banavi,



bi i voyedi te nopodi a gududi, taunana aubaina sa kitakitana bi mote sima kita banavi. Bi mote sima sibegu ba mote sima nuwavitara lisigumo te tagu maso ei yawasanidi.”

<sup>41</sup> Aisaiya niga giugiuna i giuwena banina Yesu ena ḡailisi namalina i kita, taunana aubaina i giuwata.

<sup>42</sup> Avena te Diu babadidi wapewapedi Yesu ai sumaḡe, bi geḡa te Palisi babadidi kedinawamo aubaina te tedi mote debamo a giugiuwata banina, bolu vanuwino male sa kapotiyovodi.

<sup>43</sup> Tedi sa ḡoyeḡoyena maso lava tedi a kasaḡesaḡedi. Bi mote sima ḡoyeḡoye te Maimaituwa tedi ya kasaḡesaḡedi.

*Yesu ena giumo dobu ya etaetale*

<sup>44</sup> Yesu kalinana dididiginemo i giuna gado, “Tana aiyai bi ya waisumaḡeguna ba mote tagu tauguḡa ima waisumaḡegu bi taugiukamaḡegu vaitena ya waisumaḡe.

<sup>45</sup> Tana aiyai bi ya kitakitaguna ba taugiukamaḡegu ya kitakita.

<sup>46</sup> Tagu dobumo e yovona ba yanayana, te lava matabudi sai sumaḡeguna ba mote waidudubalemo sima miya.

<sup>47</sup> “Bamoda lava egu giu sa vaiye bi mote sima voteyete ye ba tagu mote kaka yaḡa etaledi. Tagu e yovona mote dobu lavedi etaledi aubaina bi waiyawasanidi aubaina.

<sup>48</sup> Tedi mabai a dabokegu bi egu giu mote sima waianine, mba giunana kaka laḡan damonemo ya etaledi.

<sup>49</sup> Niga ba giukauwa, banina tagu tauguḡa mote egu ḡailisimo yàma giugiu, bi Tamagu taugiukamaḡegu bai i giugiuvasasaḡeguna taudidi yà giugiuwedi.

<sup>50</sup> Bi tagu e sibe te ena giuvavasaga ba yawasana ilailala ya natome. Taunana aubaina, bai yà giugiuwena ba Tamagu i giugiuweguna mainana ya giugiu.”

## 13

### *Yesu ena tauwaikaiwatana kaḡedi i koḡedi*

<sup>1</sup> Muliḡa kaka Vawaitauli Soina bi Yesu i sibe te sauga i tava te niga dobuna ya gose bi ya munaḡa Tamana lisinemo. Tana dobumo laḡan matabuna ena tauwaikaiwatana i ḡoyeḡoye kauwedi. Bi i ḡoyeḡoyedina eete edi noya damonemo a tava.

<sup>2</sup> Yesu ena tauwaikaiwatana vaitedi aubiga kanina a kanikani bi Seitan ba kaikana Diudas Iskaliyot\* noponemo noḡota gebogebona i sako te Yesu ya sakoyovoḡe, Diudas ba Saimon natuna.

<sup>3</sup> Yesu i sibe te Tamana ḡailisi matabuna i vite te mwali matabudi yai badayedi. Tana i sibe te Maimaituwa lisinaḡa i yovo bi kota ya munamunaḡa Maimaituwa lisinemo.

<sup>4</sup> Kamaina bi kani noponemo i miyamoito te ena kwama dabanemo i kotekotena i kaikamaḡe bi tauweli i vai te bwalinemo i pani.

<sup>5</sup> Bi gauba i vai te abomemo i ḡini bi ena tauwaikaiwatana kaḡedi i koḡedi, bi tauweli bwalinemo panipanina isunemo kaḡedi i bakilidi.

---

\* **13:2:** Iskaliyot ba malagai isana bi mote Diudas isana wadubona.

<sup>6</sup> Bi Yesu, Saimon Pita lisinemo i tavatava ba Saimon i giuna gado, “Bada, tam bena kaḡegu kwa koḡa, ee?”

<sup>7</sup> Bi Yesu ena giu i waimunena gado, “Tagu bai niganana yà voivoiyena mote ku sibe bi muliḡa kaka banina kwa sibe.”

<sup>8</sup> Bi Pita i giuna gado, “Geḡa, kaḡegu mote kuma koḡa.” Gome Yesu ena giu i waimunena gado, “Bamoda kaḡem mote yàma koḡa ba tam mote egu tauwaikawatana.”

<sup>9</sup> Saimon Pita ena giu i waimunena gado, “Bada, mote kaḡegu taunaḡa kuma koḡa, nimagu bi kunugu kota vaitedi kwa koḡedi.”

<sup>10</sup> Gome Yesu giu i waimunena gado, “Lava mabai kaikana a asiwana ba kaḡediḡa sa koḡedi, tunidi matabudi ba sabusabudi. Bi temi matabumi ba kona asiwa bi geḡa te, ḡesaumi mote ko asiwa.”

<sup>11</sup> Yesu kaikana i sibe te aiyai kaka ya sakoy-ovoḡe, taunana aubaina i giuna gado, “Matabumi mote lailaisabusabumi.”

<sup>12</sup> Laḡannemo kaḡedi i koḡakoḡa kovididi ba ena kwama i kote munaḡe bi i munaḡa ena animiyamo. Bi i waitalayedina gado, “Tagu bai lisimimo e voiyena banina kona sibe ee geḡa?”

<sup>13</sup> Temi ko waiisaguna gado, ‘Tauwailovelove.’ Bi ‘Bada.’ Bi mba ko giugiukauwa, lavana ba tagu taunana.

<sup>14</sup> Niganana ba tagu emi Bada bi tauwailovelove, kaḡemi e koḡedina ba temi kota mainana emi lava, kaḡedi ko koḡedi.

<sup>15</sup> Tagu kauwa ei lovemi te kona kita bi bai e voivoiyena mainana temi ko voiye.

16 Tagu giukauwemo yà giugiuwemi te tau-paula mote edi bada sima saḡa kamaḡe, bi kota mainana tauwainoyanoya mote ḡemoḡemotina te taugiukamaḡena ima saḡa kamaḡe.

17 “Temi niga giukauwidi niganana kona sibedi, bi ko miyaedina ba Maimaituwa kaka ya kavisu-visumi.”

*Yesu sa sakoyovoḡena i gei giuwata*

*(Met 26:20-25, Mak 14:17-21, Luk 22:21-23)*

18 “Tagu mote matabumi yàma giugiuwemi bi mabai e vinevinedina taudidi e sibedi. Bi gilugilumina wadubonemo bai i giugiuwena ba kamaina te ya tubuḡa, ‘Tagu aiyai vaitena ke kanikani ḡemotana mba lavana ya nuwavitale te yai ḡaviyegu.’

19 “Bi muliḡa kaka kauwa sa tubuḡana bi tagu niganana yà giugiuwemi te laḡannemo bi sa tubuḡana ba temi koi sumaḡa te Tagu Mai Miyamiyagu.

20 Tagu giukauwemo yà giugiuwemi, te lava aiyai e giukamaḡe bi aiyai lavana ya giugiuvainana ba tagu ya giugiuvaigu. Bi aiyai tagu i giuivaiguna ba taugiukamaḡegu ya giugiuvai.”

*(Met 26:20-25, Mak 14:17-21, Luk 22:21-23)*

21 Niga giuna mulinemo ba Yesu nopona nuwaboya i wanavu bi ena tauwaikaiwatana i giuwedina gado, “Giukauwemo yà giugiuwemi te temi modomimo ḡemota kaka ya sakoyovoḡegu.”

22 Tedi ai nuwanaina bi ai matakita te aiyai lavana ya giugiuwe.

23 Bi Yesu ena tauwaikaiwatana mododimo ḡemota, taunana i ḡoyeḡoye kauwena diyanemo i miyamiya.

<sup>24</sup> Kamaina bi Saimon Pita lava Yesu diyanemo i miyamiyana i laumatakamote bi i kasavenana gado, “Bada kwai talaye te lava aiyai ya giugiuwe?”

<sup>25</sup> Ġome te ena tauwaikaiwatana i miyanato Yesu diyanemo bi i waitalana gado, “Bada, aiyai lavana?”

<sup>26</sup> Yesu giu i waimunena gado, “Tana aiyai buledi abomemo yà dakwa bi yà vitena mba taunana lavanana.” Kamaina bi Yesu buledi i vai te i waidakwa bi Saimon natuna Diudas Iskaliyot i vite.

<sup>27</sup> Mba ġome Diudas buledi i vaivai ba Seitan noponemo i sola saġa. Bi Yesu, Diudas i giuwena gado, “Bai kwa noġonoġotina ba kwa voiye makaiye.”

<sup>28</sup> Bi tedi teibolomo a kanikanina, Yesu ba Diudas i giugiuwena lisidimo banina mote a sibe.

<sup>29</sup> Bi Diudas ba mane taulabena, taunana aubaina ena lava ai noġota bena Yesu, Diudas i giugiuwe te soi kanina ya gimala ee lava waiyamoyamonidi mane ya vitedi.

<sup>30</sup> Ġome Diudas buledi i kanikani kovi ba tana i vapotiyovo te dudubalaġa i nawa.

*Yesu, Pita ena valele i gei giuwata*

<sup>31</sup> Laġannemo Diudas i nawanawa mulinemo ba Yesu i giuna gado, “Niganana kaka Tana Taunana Natuna namalina ya laumaġata. Maimaituwa namalina kaka Natuna lisinemo ya kamaġati.

<sup>32</sup> Bi Natuna ena ġailisi namalina kaka Maimaituwa ya vite. Bi mote ima lofa te Maimaituwa ena ġailisi namalina Natuna ya vite.

<sup>33</sup> “Natunatugu, tagu mote kaka vaitemi tama miya gulata. Temi kaka ko tavuḡegu bi mote koma banavigu. Bamomaiḡa yà nawanawana ba temi mote luvemi te maiḡa ko nawa. Niga giudi ḡemotidi Diu babadidi e giuwedi bi niganana kota temi yà giugiuwemi.

<sup>34</sup> Bi niganana waiḡake valivaliuna yà vitevitemina ba: Emi lava, emi lava ko ḡoyedi, mai tagu e ḡoyeḡoyemina. Taunana aubaina emi lava ko ḡoyedi.

<sup>35</sup> Bamoda emi lava, ko ḡoyedina kaka lava matabudi sa sibemi te temi ba tagu egu tauwaikaiwatana.”

<sup>36</sup> Bi Saimon Pita i waitalana gado, “Bada, bamo maiḡa kwa nawanawa?” Ḡome Yesu ena i giu waimunena gado, “Tagu niganana bamo maiḡa ya nawanawana ba tam mote ḡemoḡemotim te kwa kaiwatagu, bi muliḡa kaka tam kwa kaiwatagu.”

<sup>37</sup> Pita i waitalana gado, “Bada, bai aubaina niganana mote yàma kaiwatam? Tagu e vononoḡa te vaitem ta peki.”

<sup>38</sup> Kamaina bi Yesu ena giu i waimunena gado, “Tam giukauwa te tagu aubaigu kwa peki, ee? Tagu giukauwemo yà giugiu te muliḡa kaka kamkam ya ḡabana bi tam kaka mala faiona kwa valele te tagu mote ku sibegu.”

## 14

*Yesu ena tauwaikaiwatana i wainuwaubedi*

<sup>1</sup> Yesu i giuwedina gado, “Mote komai nuwaboya, Maimaituwa koi sumaḡe bi kota tagu koi sumaḡegu.

<sup>2</sup> Tamagu ena vanuwemo ba nakanaka wape-wapedi, bamoda gabu geḡa tagu maso mote yà giuwemi. Niganana tagu ḡome yà nawanawana kaka emi gabu yà kanonoḡidi.

<sup>3</sup> “Laḡannemo yà nawa bi emi gabu yà kanonoḡina ba yà yovo munaḡa te matabumi yài doli nawemi egu animiyamo, te vaitemi ḡome ta miya ḡemota.

<sup>4</sup> Tagu gabunemo yà nawanawana ba etana temi kona sibe.”

*Yesu taunana Eta te Tamana lisinemo*

<sup>5</sup> Tomas i giuna gado, “Bada tama mote ke sibe te tam bamomaḡa kwa nawanawa, bi tama bainewa bi mba etana ka sibe?”

<sup>6</sup> Kamaina bi Yesu i giuna gado, “Tagu taunana eta, giukauwa bi yawasana ilailala. Aiyai mote Tamagu lisinemo ima tava, te tagu lisigumo ya tava kaka ya nawa Tamagu lisinemo.

<sup>7</sup> Bamoda tagu kona sibeguna ba mainana kota Tamagu ko sibe. Niganana, bi noi i nawana ba temi tana kona sibe bi kona kita.”

<sup>8</sup> ḡome Filip i giuna gado, “Bada, Tamam kwai lovemaina kaka nuwamai ya kena.”

<sup>9</sup> Bi Yesu ena giu i waimunena gado, “Filip, vaitem te alamiya bi mote ku sibegu? Tana aiyai bi i kitaguna ba Tamagu i kita. Bi tam bai aubaina kwa giugiu te Tamagu yai lovemi?

<sup>10</sup> Filip, mote ku waisumaḡegu te tagu Tamagu noponemo bi Tamagu tagu nopogumo? Niga giudi yà giugiuwedina mote nuwagumo yàma

waitubudi, tam kwa sibe te Tamagu nopogumo ya miyamiyana taunaḡa ena noya ya voivoiyedi.

<sup>11</sup> Sauginemo yà giuna gado, Tagu ba Tamagu noponemo bi Tamagu ba Tagu nopogumo ba kamaina te kwai sumaḡegu. Bi geḡa ba, anisove kauwidi e voivoiyedina kwa kitedi bi kwai sumaḡegu.

<sup>12</sup> Tagu giukauwemo yà giugiuwemi, te tana aiyai bi i waisumaḡeguna kaka bai e voivoiyedina mainana ya voyiedi. Bi tana kaka kauwa nananaka otidi ya voyiedi, mote mai niga kauwidi, banina Tamagu lisinemo yà nawanawa.

<sup>13</sup> Bi tagu isagumo, bai ko waibaḡayena, ba tagu kaka yà voiye te Tamana namalina ḡaiḡailisina Natuna lisinemo yà kamaḡati.

<sup>14</sup> Temi bai mwalina isagumo koi baḡayena ba tagu kaka yà voiye.”

### *Yesu, Aluwa Waiyawa i giuwapaye*

<sup>15</sup> Bamoda kwa ḡoyeguna, ba egu waiḡake kwa voteyateyaedi.

<sup>16</sup> Bi tagu kaka Tamagu yài baḡa, te emi tausagu ḡesauna ya vitemi te vaitena ko miya nonoḡa.

<sup>17</sup> Tana ba Aluwa Waiyawa, Maimaituwa ena giukauwa taukamaḡatina. Bi dobu lavedi mote luvana te simai anine, banina tedi mote a kita ee a sibe. Bi temi kona sibe te tana ba vaitemi bi nopomimo kaka yà miya.

<sup>18</sup> Tagu mote kaka yàma gose kamaḡemi maibena kedakeda bi lisimimo kaka tagu yà yovo munaḡa.



19 Bi laḡan watigēna ba dobu lavedi mote sima kitagu. Bi temi kaka tagu ko kitagu, tagu e yawasana aubaina temi kota ko yawasana.

20 Laḡannemo yà kenamoitona kaka temi ko sibe te tagu ba Tamagu noponemo, bi temi ba tagu nopogumo bi tagu ba temi nopomimo.

21 Tedi mabai egu waiḡake sai aninedi bi sa kaikaiwatedina mba taudidi tagu sa ḡoyeḡoyegu. Bi mabai sa ḡoyeḡoyeguna ba Tamagu kaka ya ḡoyedi, bi tagu kota tedi yà ḡoyedi bi lisidimo yà kamaḡati munaḡegu.

22 Kamaina bi Diudas (mote Diudas Iskaliyot) i giuna gado, “Bada, bai aubaina te tama lisimaimo kwa kamaḡatim bi mote dobu lavedi lisidimo kuma kamaḡatim?”

23 Bi Yesu ena giu i waimunena gado, “Tana aiyai bi ya ḡoyeḡoyeguna ba egu wailovelove ya voteyeteyedi. Bi Tamagu kaka tana ya ḡoye, bi tama kaka ka nato lisinemo te vaitena ka miya.

24 Tana aiyai bi mote ima ḡoyeḡoyegu ba egu wailovelove mote ima voteyeteyedi. Bi niga giudi ko vaivaiyedina ba mote nuwagumo yàma waitubudi, bi Tamagu i giugiukamaḡeguna kalinana.

25 “Temi yaḡolo vaitemi ta miyamiya, aubaina te niga giudi matabudi yà giugiuwemi.

26 Bi laḡannemo emi Tausagu Aluwa Waiyawa, isagumo Tamagu ya giukamaḡena, ba mwali matabudi kaka yai lovelovemi bi bai matabudi e giugiuwemina kaka ya talawainogotimi.

27 Bi tagu ba yà nawana bi nuwauba yà vitevitemi. Tagu nuwauba yà vitevitemina ba mote mai dobu lavedi sa vitevitemina. Taunana

aubaina, temi mote komai nuwaboya bi nuwemi ima kuluva.

<sup>28</sup> “Temi kona vaiye, e giuwemina gado, ‘Tagu ba yà nawana, bi yà munaḡa yovo lisimimo.’ Bamoda ko ḡoye kauweguna, ba koi nuwavisu te Tamagu lisinemo yà nawanawa, banina Tamagu i saḡa gulatana mote mai tagu.

<sup>29</sup> Muliḡa kaka kauwa sa tubuḡana bi niganana yà giugiu wainonomi te koi sumaḡa, te bai e giugiuwemina ba giukauwa.

<sup>30</sup> Mote bamo gavogavo te lisimimo yà gāgali gulata, banina niga dobuna tauwaibadayena kaikana ya tavatava. Tana mote ena ḡailisi tagu lisigumo ima kenakena.

<sup>31</sup> Tagu Tamagu bai i giugiuvasasaḡeguna taunana yà voiye, te dobu lavedi sa sibe te tagu ba Tamagu yà ḡoyeḡoye kauwe.

“Ko potiyovo bi ta nawa.”

## 15

### *Yesu taunana waen kaina*

<sup>1</sup> Kamaina bi Yesu i giu munaḡana gado, “Tagu taunana waen kaina, bi Tamagu ba taubayau.

<sup>2</sup> Bi tagu modogumo, lagalaga mote sima votavota ba tana ya guledi bi lagalaga a votavotana ba ya gula yawasidi te sa vota gulata.

<sup>3</sup> Temi kaikana kona visuvisu, banina tagu giu visuvisuna ei lovelovemi.

<sup>4</sup> Te temi tagu nopogumo ko miya, kota tagu temi nopomimo yà miya. Bi waen kaina lagalagana mote kaka taudiḡa sima vota yababa, kamaina te waen kaina modonemo sa patuna kaka sa vota.

<sup>5</sup> Tagu taunana waen kaina, bi temi ba lagalagana. Tedi mabai tagu nopogumo sa miyamiya bi tagu tedi nopodimo kaka sa vota gulata. Bi temi mote tagu vaitegu ba mote kaka koma vota.

<sup>6</sup> Tana aiyai bi mote nopogumo ima miyamiya, ba tana maibena kai lagana nuwagasina sa pwalage, bi ya pokipokina. Mba mai lagelagedi ba sa laitupedi te kaimo sai kalaḡosedi.

<sup>7</sup> Bamote temi tagu nopogumo ko miyamiyana ba giugu nopomimo sa kenakena, bi bai ko ḡoye bi koi baḡayena ba tagu kaka ya vitemi.

<sup>8</sup> Laḡannemo ko votavota gulatana, ba temi ko kakamaḡatimi te egu tauwaikaiwatana. Mba votanana taunana Tamagu namalina ya kakamaḡati.

<sup>9</sup> “Tamagu ya ḡoyeḡoyeguna, mainana kota tagu temi ya ḡoyeḡoyemi. Temi niganana ba egu ḡoyemo ko miya.

<sup>10</sup> Bamoda egu giuvavasaga ko voteyeteyedina ba temi kaka tagu egu ḡoye noponemo ko miya, maibena tagu Tamagu ena giuvavasaga e voteyeteye bi ena ḡoyemo ya miyamiyana.

<sup>11</sup> Bi tagu niga giudi e giuwemi te yasisigu nopomimo ya kena bi ko yasisi nonoga.

<sup>12</sup> Niga taunana egu giuvavasaga: Temi emi lava ko ḡoyedina mai tagu ya ḡoyeḡoyemina.

<sup>13</sup> Bi ḡoye laukaina ba tana aiyai ena yawasana ya vitevite munaḡena ena lava aubaidi.

<sup>14</sup> Bamoda temi tagu egu lava ba egu giuvavasaga ko kaiwatedi.

<sup>15</sup> Tagu mote yaḡmai isemi taupaula, banina taupaula edi bada bai ya voivoiyena mote a

sibe. Taunana aubaina, yà waiisemina egu lava, banina Tamagu bai matabudi i wailoveloveguna ba temi ei lovelovemi.

<sup>16</sup> Temi mote tagu ko vinegu bi tagu temi e vinemi bi e giukamaḡemi te ko vota. Bi mba votedi ba sa kena nonoḡa. Taunana aubaina, isagumo bai ḡesauna koi baḡayena ba Tamagu kaka ya vitemi.

<sup>17</sup> Niga taunana egu giuvavasāḡa: Temi emi lava ko ḡoyedi.”

*Dobu lavedi Yesu ena tauwaikaiwatana a dabokedi*

<sup>18</sup> “Bamoda dobu lavedi sa dabokemina ba ko noḡoti te tagu dolinemo a gei dabokegu.

<sup>19</sup> Bamoda temi dobu lavedi edi miyamiyamo ko miyana ba dobu lavedi sa ḡoyemina mai tedi edi lava otidi. Bi geḡa te, temi niga dobunemo e vinekamaḡemi te mote niga dobuna aubaina. Taunana aubaina, dobu lavedi kaka temi sa dabokemi.

<sup>20</sup> Tagu niga giudi e giugiuwemina ko noḡotidi, ‘Taupaula mote kaka ena bada ima saḡa kamaḡe.’\* Bamoda lava sa laulaukivigebogeboyeguna ba kota temi sa laukivigebogeboyemi. Bamoda egu wailovelove sa vovoteyeteyedina ba temi kota emi wailovelove sa voteyeteyedi.

<sup>21</sup> Bi lava kaka sa laukivigebogeboyemi, banina temi ba tagu aubaigu. Bi tedi mote a sibe te aiyai i giukamaḡegu.

<sup>22</sup> Bamoda lisidimo mote maso e nato bi e lauguguya, ba gebogebo wavuna maso mote a

---

\* **15:20:** Diyon 13:16.

avali. Bi niganana mote gebogebomo simai papa, banina tagu kaikana lisidimo e lauguguya.

<sup>23</sup> Tana aiyai bi ya dabodabokeguna ba kota Tamagu ya dabodaboke.

<sup>24</sup> Tagu mataila nananakidi e voyiedi a kitekitedina ba mote bamo aiyai mainana i voyiedi. Bamoda tagu mote maso matailidi e voyiedi ba maso mote gebo wavuna a avali. Bi geḡa te, tagu niga matailidi e voivoiyedina a kitedi, bi yaḡolo te tagu bi Tamagu sa dabodabokemai.

<sup>25</sup> Niga ba edi waiḡake gilugilumina wadubonemo banina ya tubutubuḡa. Gilugilumina i giuna gado, “Tedi mote bai gebona lisigumo a banavi bi tagu a daboke yababegu.”†

<sup>26</sup> “Tamagu kaka tausagu Aluwa Waiyawa ya giukamaḡe yovoḡe. Aluwina taunana giukauwemo yai eta doliyemi bi tagu ya giuwaimaḡatigu.

<sup>27</sup> Bi temi kaka lava ḡesaudi lisidimo tagu ko giuwatagu, banina pakanemo ba temi tagu vaitegu.”

## 16

<sup>1</sup> Bi Tagu bai matabuna e giuwemi te temi mote waisumaḡa koma kaisako.

<sup>2</sup> Bi temi kaka bolu vanuwinemo sa kwavivaimi, bi saugina ya tavana ba lava aiyai i waipekimina ba ya wainoḡota te bena Maimaituwa ena noya ya voivoiye.

<sup>3</sup> Tedi kaka niga mainana kauwidi sa voyiedi, banina Tamagu bi Tagu mote a sibemai.

---

† 15:25: Sale 35:19, 69:4.

4 Tagu niga kauwidi e giuwemi te sauga ya natonatonana niga kauwidi sa tubuḡana, ba bai e geigei giuwemina ko noḡotidi. Tagu pakanemo mote yà giuwemi, banina tagu temi vaitemi.

*Aluwa Waiyawa ena noyanoya*

5 Tagu niganana yà nawanawana taugiukamaḡegu lisinemo bi geḡa te, mote aiyai kuma waitalayegu gado, “Tam bamo kwa nawanawa?”

6 Bi banina niga giudi e giuwemi, taunana aubaina te ko waiwainuwaboya.

7 Tagu giukauwemo yà giugiuwemi, temi emi visu aubaina te tagu yà nawa. Bamote tagu bi mote yàma nawa ba emi Tausagu mote kaka lisimimo ima yovo. Bi yà nawana kaka Tausagumi yà giukamaḡe yovoḡe.

8 Bi laḡannemo ya yovona ba dobu lavedi yai lovelovedi te edi gebogebo sa sibedi, didimana voyiyedi sa sibedi bi kovoḡa ya natonatonana sa sibe.

9 Bi gebogebo giuna ena yawanimo ba, banina lava mote tagu sima waisumaḡegu.

10 Bi didimana voyiyena ena yawanimo ba niga mainana, banina tagu yà nawanawa Tamagu lisinemo bi temi mote koma kitagu.

11 Bi etala ena yawanimo ba, banina Maimaituwa kaikana niga dobuna tauwaibadayena i lauyovoḡe.

12 “Bi giu i wapa te maso e giuwemi bi temi mote luvemi te koma sibe kovidi.

13 Laḡannemo giukauwa Aluwina ya yovona, kaka giukauwemo yai eta doliyemi. Tana mote taunaḡa ena ḡailisimo ima gagali bi lisigumo bai

ya vaivaiyena taunana ya gagaliye bi kauwa bai muliḡa sa tubuḡana taudidi ya giuwemi.

<sup>14</sup> Tana bai lisigumo ya vaivaiyena taunana ya giuwemi te namala ḡaiḡailisina ya vitegu.

<sup>15</sup> Bi bai matabuna Tamagu lisinemo ba tagu aubaigu, taunana aubaina tagu e giuna gado, ‘Aluwa Waiyawa lisigumo bai ya vaivaiyena taunana lisimimo ya kamaḡatidi.’ ”

*Nuwaboya ya nuwavitala te yasisi*

<sup>16</sup> Yesu i giuna gado, “Temi sauga watiḡena mote koma kitagu bi mote ima lofa te ko kita munaḡegu.”

<sup>17</sup> Ena tauwaikaiwatana taudiḡa ai giugiuna gado, “Tana i giuwedana gado, “Temi sauga watiḡena mote koma kitagu bi mote ima lofa te ko kita munaḡegu.’ Niga giuna banina ba bai? Bi kota i giuna gado, ‘Banina tagu ya nawanawa Tamagumo.’ Niga giuna banina ba bai?”

<sup>18</sup> Tedi yaḡolo te a waitalana gado, “Niga giuna, ‘Sauga watiḡena.’ Mba banina bai? Tada mote ta sibe te tana bai ya giugiuwe.”

<sup>19</sup> Bi Yesu i sibe te tedi a ḡoyeḡoyena tana sai talaye, taunana aubaina i giuwedina gado, “Tagu e giuwemi te, laḡan watiḡena mote kaka koma kitagu bi mote lofana te ko kitagu. Temi niga giuna taunana ko waitalapiliye, ee?”

<sup>20</sup> Tagu giukauwa ya giugiuwemi, te temi ba ko ḡaba bi koi nuwaboya. Bi dobu lavedi ba sa yasiyasisi, temi ba koi nuwatoi bi emi wainuwatoi kaka ya nuwavitala te ko yasisi.

<sup>21</sup> Laḡannemo waivini nuwana wainatuna ba yavi ya vai, banina ena waibewa saugina i tava,

bi gomana i tubuḡana mba yavina i kovi. Tana ya yasisi banina gomana dobumo i tubuḡa.

<sup>22</sup> Mba kauwina ḡemotina kota mainana lisimimo ya tubuḡa. Te temi niganana ko wainuwaboya bi tagu kaka yà kita munaḡemi te ko yasisi bi emi yasisina mote aiyai kaka lisimimo ima kaikamaḡe.

<sup>23</sup> “Mba laḡannemo temi mote kaka bai ḡesauna lisigumo komai baḡaye. Tagu giukauwemo yà giugiu te isagumo bai koi baḡayena Tamagu lisinemo ba ya vitemi.

<sup>24</sup> Temi yaḡolo mote isagumo bai koi baḡaye eete niganana. Bi niganana koi baḡana ba ko banavi bi koi nuwavisu gulata.”

### *Dobumo Vawaiuba*

<sup>25</sup> Tagu niga kauwidi lautaulalamo e giugiuwedi. Bi sauga ya natonato kaka Tamagu giuna yà giu otiḡemi bi mote lautaulalamo yàma giu.

<sup>26</sup> Bi mba laḡannemo temi kaka isagumo Tamagu koi baḡa bi tagu mote temi aubaimi tana yàmai baḡa.

<sup>27</sup> Bi Tamagu taunana ya ḡoyeḡoyemi, banina temi tagu ko ḡoyeḡoyegu bi konai sumaḡegu te tagu Tamagu lisinaḡa e yovo.

<sup>28</sup> Tagu Tamagu lisinaḡa e yovo te dobumo e tava bi niganana ba dobu yà gosegose bi yà munamunaḡana Tamagu lisinemo.

<sup>29</sup> Kamaina bi Yesu ena tauwaikaiwatana a giuwena gado, “Niganana ba giu baniotidimo kwa giugiuwemai bi kuma laulautaulala.



30 Niganana kaka ke sibem te tam mwali matabudi kuna sibedi, bi mote ku gōye te lava gēsau yai talayem. Mba taunana aubaina, tama kei sumaḡa te tam Maimaituwa lisinaḡa kuna yovo.”

31 Bi Yesu edi giu i waimunena gado, “Temi niganana kaka konai sumaḡa, ee?”

32 Saugina ba ya natonato bi kaikana i tava, mba sauginemo temi kaka ko dabalala emi mala-gaiḡa. Temi kaka tagu ko gose kamaḡegu bi geḡa te, tagu mote tauguḡa, banina Tamagu ba tagu vaitegu.

33 “Tagu niga kauwidi e giuwemi te temi kaka lisigumo nuwauba ko vai. Bi dobumo kaka pilipili koi ḡalodi. Bi geḡa te, nuwemi ya lautou, banina tagu dobu tauwaibadayena e lauyovoḡe.”

## 17

### *Yesu taunaḡa aubaina i laupali*

1 Yesu giu i waikovi, mulinemo ba i waikita saḡa malamo bi i laupalina gado, “Tamagu, saugina i tava te namalim ḡaiḡailisina kwa vitegu, bi tagu namala tam yà vitem.

2 Tam waibada kuna vitegu te tagu lava matabudi yài badayedi. Te lava mabai kuna viteviteguna ba yawasana ilailala yà vitedi.

3 Bi yawasana ilailala banina ba tam Maimaituwa giugiukauwim sa sibem, bi kota tagu Yesu Keliso, kuna giugiukamaḡeguna sa sibegu.

<sup>4</sup> Tagu dobumo noya kuna viteviteguna ba ei kovi te dobumo namalim ġaiġailisina yà kamaġati.

<sup>5</sup> Bi Tamagu, niganana em ġailisi namalinemo kwa saġegu, ġailisina namalinemo wala te miyamiya, muliġa kaka dobu i tubuġa.”

*Yesu ena tauwakaiwatana aubaidi i laupali*

<sup>6</sup> Bi niga dobumo tauwaikaiwatana kuna viteviteguna, lisidimo tam e kamaġatim. Tedi wala tam aubaim, bi tagu kuna vitegu te giun a voteyeteje.

<sup>7</sup> Tedi niganana a sibe te bai matabuna kuna viteviteguna ba tam lisimġa sa yovoyovo.

<sup>8</sup> Tam giu kuna viteviteguna e vitedi te ai aninedi. Bi a sibe te giukauwa, tam lisimġa e yovo bi ai sumaġa te tam kuna giukamaġegu.

<sup>9</sup> Tagu egu pali ba mote dobu lavedi aubaidi bi mabai kuna viteviteguna aubaidi yà laulaupali, banina tedi ba tam aubaim.

<sup>10</sup> Bai matabuna tagu lisigumo ba tam aubaim, bi bai matabuna tam lisimmo ba tagu aubaigu. Te tedi ġailisi sa vai bi namala tagu sa vitegu.

<sup>11</sup> Tagu mote dobumo yàma miya wailofa bi, tedi yaġolo dobumo sa miyamiya. Bi geġa te, tagu ba niganana lisimmo yà saġasaġa. Tamagu Wai-waiyawim, isam kuna viteviteguna, niganana isamna ena ġailisimo kwa labedi te tedi ba ġemota maibena tada.

<sup>12</sup> Laġannemo tedi tagu vaitegu ba, em waibada ġaiġailisina kuna vitevitegunemo e labe kauwedi te mote ġemota i ainawanawa. Bi geġa te, aiyai

te ya ainawanawana taunana i ainawanawa te, gilugilumina wadubonemo banina ya tubuḡa.

<sup>13</sup> Bi tagu niganana ba lisimmo yà saḡasaḡa. Tagu yaḡolo dobumo vaitedi bi niga kauwidi yà giugiuwedi, te tedi egu yasisi nopodi yai wanavu.

<sup>14</sup> Tam gium tagu e vitedi, bi dobu lavedi tedi a dabokedi, banina tedi mote dobu lavedi, kota tagu mainana mote dobu lavagu.

<sup>15</sup> Tagu mote yàma laulaupali te egu tauwaikawaiwatana kwa nawedi tabudimo, bi kwa labe kauwedi te ḡaviḡaviyina mote ima kagebogebody.

<sup>16</sup> Tedi ba mote dobu lavedi, tagu kota mainana mote dobu lavagu.

<sup>17</sup> Tam gium ba giukauwa. Em giukauwinemo egu tauwaikawaiwatana kwa voyiedi te saila waiyawa.

<sup>18</sup> Tam dobumo kuna giukamaḡe yovoḡegu, mainana kota tedi dobumo yà giugiuukamaḡedi.

<sup>19</sup> Bi tedi aubaidi tagu yà vitevite munaḡegu, te tedi kota giukauwemo sa vite munaḡedi.

*Yesu tauwaisumaḡa aubaidi i laupali*

<sup>20</sup> Tagu egu pali ba mote egu tauwaikawaiwatana taudiḡa aubaidi. Bi edi lauguguyemo mabai sai sumaḡeguna kota vaitedi aubaidi yà laulaupali,

<sup>21</sup> te tedi matabudi ba ḡemota. Tamagu, tedi kwa natomedi tada nopodemo maibena tam tagu nopogumo bi tagu tam nopommo. Te dobu lavedi sa kita bi sai sumaḡa te tam, tagu kuna giukamaḡegu.

<sup>22</sup> Bi tam em ḡailisi namalina kuna viteviteguna taunana e vitedi te tedi nuwaḡemotemo sa miya, maibena tam bi tagu tada ḡemota.

<sup>23</sup> Te tagu ba tedi nopodimo bi tam ba tagu nopogumo. Tam tedi kwai ġemotidi te bwainemo sa miya nonoġa. Mba mainana kaka dobu lavedi sa sibe te tam tagu kuna giukamaġegu. Bi kota sa sibe te tam kwa ġoyeġoyedina mainana tagu kwa ġoyeġoyegu.

<sup>24</sup> Tamagu, muliġa kaka dobu i tubuġana, tam kuna ġoye kauwegu aubaina te namala saġasaġa guletina kuna vitegu. Tagu ya ġoyeġoyena tedi mabai kuna viteviteguna, tagu bamo ġome ba tedi waitedi te egu ġailisi namalina sa kita.

<sup>25</sup> “Tamagu, tam didimanim, dobu lavedi mote tam a sibem, bi tagu tam e sibem. Bi tedi mabai kuna viteviteguna a sibe te tam ba tagu kuna giukamaġegu.

<sup>26</sup> Tagu tedi lisidimo e kamaġatim, bi yaġolo te ya giu nawem. Te em ġoye lisigumo ba tedi nopodimo ya kena, bi tagu tedi nopodimo ya miya.”

## 18

### *Yesu a pani*

*(Met 26:47-56, Mak 14:43-50, Luk 22:47-53)*

<sup>1</sup> Laġannemo Yesu pali i waiwaikovi, ba ena tauwaikaiwatana waitedi Kidlon gwagwanaġa a nawa te noi nevanemo a tava. Bi ġome ba oliv kaidi guguludi.

<sup>2</sup> Diudas tana Yesu tausakoyovoġena bi mba dobuna i sibe, banina tedi laġan wapawapa ġome a waiġemota.

<sup>3</sup> Taunana aubaina, Diudas Palisi bi pilipilisi edi babada, Loum edi tauwaiġaviya visa bi pali

vanuwina tauyavena a giugiukamaḡedina i waitadoliyedi te oliv kaidi gugulunemo a tava. Tedi nimedimo ba kwadam bi aniwaiḡaviya madedi.

<sup>4</sup> Yesu bai matabudi lisinemo sa tubuḡana i sibedi, kamaina bi i moito nawa matedimo bi i waitalayedina gado, “Temi aiyai ko tavutavuḡe?”

<sup>5</sup> Tedi ena giu ai munena gado, “Nasalet Yesuna.”

Bi Yesu i giuna gado, “Tagu taunana.” Bi Diudas, Yesu tausakoyovoḡena ba ḡome mba lavedi vaitedi a moimoito.

<sup>6</sup> Bi ḡome Yesu i giuwedina gado, “Tagu niga taunana, ba tedi ai mulisuwasuwa te a kuluva doḡamo.”

<sup>7</sup> Kamaina bi Yesu i waitala munaḡedina gado, “Temi aiyai ko ḡoyeḡoye?”

Bi tedi a giuna gado, “Nasalet Yesuna.”

<sup>8</sup> Kamaina bi Yesu i giuwedina gado, “Kaikana e giuwemi te tagu taunana. Bi bamoda tagu ko tavutavuḡegu, ba niga oloolotodi\* ko giuwedi te sa nawa.”

<sup>9</sup> Niga giuna ba dolinemo i giugiuwedina mainana i tubuḡa. Tana i giuna gado, “Tamagu, kuna viteviteguna mote ḡemota e laipaili.”†

<sup>10</sup> Ḣome te Saimon Pita ena kwatikwati i soluvai bi pilisi saḡasaḡa guletina ena taupaula isana Malukasi beyana kataiyanemo i tadi kamaḡe.

<sup>11</sup> Yesu, Pita i giuvavasāḡena gado, “Em kwatikwati ku sako munaḡe ena gabumo. Tam kunai noḡota bena Tamagu wainuwatoi yavina i viteguna mote yāma nawae, ee? Bena yā nawae.”

---

\* **18:8:** Yesu i giuna gado, “Niga oloolotodi, ba tana ena tauwaikaiwatana i giugiuwedi.” † **18:9:** Diyon 6:39

<sup>12</sup> Kamaina bi Loum edi tauwaiḡaviya visa, edi bada bi pali vanuwina tauyavena Yesu a kaididi bi a pani.

<sup>13</sup> Tedi tana a gei nawe Kaiyapas botiyana Anas lisinemo. Kaiyapas ba pilisi saḡasaḡa guletina mba kwalabunemo.

<sup>14</sup> Kaiyapas taunana wala Diu babadidi i giuwedina gado, “I visu te lava ḡemota lava matabudi aubaidi ya peki.”‡

*Pita ena valele dolidolina*

*(Met 26:69-70, Mak 14:66-68, Luk 22:55-57)*

<sup>15</sup> Saimon Pita bi tauwaikaiwatana ḡesauna§ Yesu a vavawata nawe. Pilisi saḡasaḡa guletina mba tauwaikaiwatanina ḡesauna i sibe taunana aubaina, Yesu vaitena a sola nawa pilisi saḡasaḡa guletina ena vanuwa didiyaunemo.

<sup>16</sup> Bi Pita ba ganakuku mataetinemo i waiwailaba. Bi mba tauwaikaiwatanina ḡesauna i potiyovo munaḡa ganakuku mataetinemo bi taupaula waivinina ḡome noyanoyana i giuwe te Pita yai doli saḡe ganakuku noponemo.

<sup>17</sup> Bi taupaula waivinina Pita i waitalayena gado, “Tam kota niga olotona ena tauwaikaiwatana ḡemota, ee?”

Bi Pita giu i waimunena gado, “Geḡa, mote tagu.”

<sup>18</sup> Mba ḡome ba tululu i didiga taunana aubaina, taupaula bi tauyava kai a muka, a moito waikwaivivili bi a malimalili. Bi Pita kota ḡome vaitena a malimalili.

---

‡ **18:14:** Diyon 11:49-50. § **18:15:** Giu tauwaikaiwatana ḡesau ba Diyon.

*Pilisi saḡasaḡa guletina Yesu i waitalaye  
(Met 26:59-66, Mak 14:55-64, Luk 22:66-71)*

<sup>19</sup> Tedi ḡome a malimalili ba Pilisi saḡasaḡa guletina noke Yesu i waitalayena gado, “Em tauwaikaiwatana ba mabai bi bai kuna wailoveloveye?”

<sup>20</sup> Bi Yesu giu i waimunena gado, “Tagu sauga matabuna debamo e gagagali. Tagu Diu lavedi edi bolu vanuwidiḡa bi pali vanuwinemo bamo Diu lavedi a waiḡemotana ba ḡome e wai-wailovelove. Bi mote bamo kandavonemo yà giugiu.

<sup>21</sup> Bai aubaina kwa waitalayegu? Lava a vaivaiyeguna kwai talayedi. Tedi bai e giugiuwena a sibe.”

<sup>22</sup> Laḡannemo Yesu niga mai i giugiu ba tauyava ḡemota diyanemo i moimoitona Yesu i launevakau bi i giuwena gado, “Mba mainana pilisi saḡasaḡa guletina ena giu waimunena, ee?”

<sup>23</sup> Bi Yesu giu i waimunena gado, “Bamoda bai giuna e vatowapana ba kwa giu, bi bamo te giukauwa e giuwena ba bai aubaina kuna launevakaugu?”

<sup>24</sup> Ḡome te Anas Yesu manima panipanina i giukamaḡe pilipilisi edi bada Kaiyapas lisinemo.

*Pita ena valele wailabuna bi waifaionina  
(Met 26:71-75, Mak 14:69-72, Luk 22:58-62)*

<sup>25</sup> Bi Saimon Pita i moito i malimalili bi ai talayena gado, “Tam kota ena tauwaikaiwatana ḡemota, ee?”

Tana i valelena gado, “Geḡa, mote tagu.”

26 Ĝome ba pilisi saĝasaĝa guletina ena tau-paula, bi tana ba Pita oloto beyana i tadtadika-maĝena ena dam lavana. Mba taupaulina Pita i giuwena gado, “Tagu olip kaina gugulunemo tam tana vaitena e kitemi.”

27 Ĝome Pita i valevalele munaĝa, ba kamkam ĝaba i waitubu.

*Yesu Paelat matanemo i moito  
(Met 27:1-14, Mak 15:1-5, Luk 23:1-5)*

28 Yesu ba Kaiyapas ena vanuwemo bi olao-lala kaikana Diu babadidi ai doli nawe Loum gabemanina isana Paelat lisinemo. Tedi mote a ĝoye te sai miledi, taunana aubaina Paelat ena animiyamo mote a valageta, banina a ĝoyeĝoye te Vawaitauli Soina sa kani.

29 Kamaina bi Paelat i potiyovo doĝamo bi i waitalayedina gado, “Niga lavana bai gebona i voiye bi ko natonatome lisigumo?”

30 Tedi Paelat ena giu ai munena gado, “Bamoda tana mote maso pilipili tauvoiyedi maso bai aubaina kei doli natome lisimmo.”

31 Paelat i giuna gado, “Temi koi doli nawe bi emi waiĝake luvanemo ko etale.”

Bi Diu babadidi mamedidi a giuna gado, “Tama mote ema waibada bai ima kenakena te lava kai peki.”

32 Bi Yesu bainewa sai pekina ba i gei giuwata bi bai i giugiuwena luvanemo mainana ya peki.

33 Mba ĝome te Paelat i valageta munaĝa ena animiyamo, bi i giu te Yesu a natome lisinemo bi i waitalayena gado, “Tam ba Diu lavedi edi ĝalibona, ee?”



34 Bi Yesu i waitalana gado, “Niga ba tam taum̄ga em noḡota kwa giugiuwegu ee lava a giugiuwemna kwa giugiuwegu?”

35 Bi Paelat giu i waimunena gado, “Tam kunai noḡota te tagu Diu lavagu, ee? Niga ba tam em lava otidi bi pilipilisi edi babada a pani natomem tagu lisigumo. Tam bai gebona kuna voiye?”

36 Ġome Yesu giu i waimunena gado, “Tagu egu waibada mote niga dobunemo e vai. Bamoda egu waibada niga dobunemo e vai, maso ba taukai-watagu aubaigu ai ḡaviya te Diu babadidi nimedimo a kaikamaḡegu. Bi geḡa te, egu waibada ba dobu ḡesaunemo e vai.”

37 Kamaina bi Paelat i giuna gado, “Tam ba ḡalibona.”

Bi Yesu giu i waimunena gado, “Tam kwa giugiu te tagu ḡalibona ba kuna giukauwa. Tagu niga dobunemo e yovo bi e tubuḡana ba giukauwa yà giuwata. Tedi mabai giukauwa a sibesibena ba kalinagu sa vaivaiye.”

38 Bi Paelat i waitalana gado, “Giukauwa bantina ba bai?” Ġome Paelat i potiyovo munaḡa lava lisidimo bi i giuwedina gado, “Tana mote bai gebona i voiye te tagu yà etale.

39 Bi geḡa te, temi emi vaivaimo ba Vawaitauli Soina sauginemo, biliwelokomo taumiya ḡemota yà kaikaikamaḡe. Temi ko ḡoyeḡoyena Diu edi Ġalibona aubaimi yà kaikamaḡe, ee?”

40 Ġome tedi a binau saḡena gado, “Geḡa, mote tana. Tama ka ḡoyeḡoyena Balabas kwa kaikamaḡe.” Balabas wala ḡaviya tauwaitubuna.

# 19

## *Paelat i waianina te Yesu sa tupalatu*

<sup>1</sup> Bi Paelat ena tauwaiḡaviya i giuwedi te Yesu sa biti, kamaina bi tedi tana a biti.

<sup>2</sup> Tauwaiḡaviya donadona a pipini bi Yesu kununemo a sako bi gala molemolewina ai kote.

<sup>3</sup> Bi lisinemo ai velaumunaḡa bi a giugiuna gado, “Ebom, Diu edi ḡalibona.” Kamaina bi a launevakau.

<sup>4</sup> Paelat i potiyovo munaḡa bi Diu a waiḡemotidina i giuwedina gado, “Yà kapotiyovo lisimimo te ko kita. Tagu yà giugiuwemi te konai wavuna ba lisinemo mote bai e banavi.”

<sup>5</sup> Ḡome te Yesu kunuteiya waidonadonana bi gala molemolewina a waikotena i potiyovo, bi Paelat i giuwedina gado, “Lavana niga.”

<sup>6</sup> Sauginemo Pilisi edi babada bi pali vanuwina tauyavena a kitakita ba a binauna gado, “Ku tupalatu, ku tupalatu.”

Bi geḡa te, Paelat i giuwedina gado, “Temi ko vai nawe te ko tupalatu, banina tagu mote ena gebo bai e banavi.”

<sup>7</sup> Bi geḡa te, Diu babadidi a laugayabagibagina gado, “Ema waiḡake ya kenakena te mba waiḡakena luvanemo tana kamaina te ya peki. Banina tana i giu munaḡe te tana ba Maimaituwa Natuna.”

<sup>8</sup> Laḡannemo Paelat niga giuna i vaivaiye ba i naila gulata.

<sup>9</sup> Ḡome te Paelat i munaḡa vanuwa noponemo bi Yesu i waitalayena gado, “Tam dobu isana lavam?” Bi Yesu mote bai i giuwe.

<sup>10</sup> Bi Paelat i giuna gado, “Bai aubaina egu giu mote ku waimune? Tam kuna sibe ee geḡa te tagu waibada lisigumo ya kenakena te yà kaikamaḡem ee yà tupalatum?”

<sup>11</sup> Bi Yesu giu i waimunena gado, “Em waibada dibunemo yà miyamiya, banina Maimaituwa i vitem. Bi aiyai lavana i pani natomeguna lisimmo ba tana gebo dididiga i voiye.”

<sup>12</sup> Gome Paelat eta i tavutavu te maso Yesu i kaikamaḡe bi geḡa te, Diu lavedi a binabinauna gado, “Bamoda niga olotona kwa kaikamaḡe bi ya nawana ba Sisa mote tam imai tauyem. Banina, aiyai lavana ya giugiu te tana ḡalibona ba tana Sisa ya laulauyovoḡe.”

<sup>13</sup> Sauginemo Paelat niga giudi i vaivaiyedi ba Yesu i waidoli te a potiyovo. Kamaina bi taulauetala ena animiyamo i miya. Mba gabuna sa waiisana Gasagasana Alemik kalinedimo sa waiisana Gabata.

<sup>14</sup> Suwalamodo balana muliḡa kaka Vawaitauli Soina ya tubuḡa. Bi Paelat Diu lavedi i giuwedina gado, “Emi ḡalibona naniga.”

<sup>15</sup> Tedi a binauna gado, “Ku nawe tabunemo kwa tupalatu! Kwa tupalatu!” Bi Paelat i waitalayedina gado, “Gode, emi ḡalibona yà tupalatu, ee?” Bi pilisi edi babada giu ai munena gado, “Tama mote bamo ema ḡalibona ḡesau, kamaina Sisa taunaḡa.”

<sup>16</sup> Bi etala mulinemo ba Paelat Diu lavedi nimedimo Yesu i sako te sa tupalatu.

*Yesu a tupalatu*

*(Met 27:32-34, Mak 15:21-32, Luk 23:26-43)*

Kamaina bi tauwaiḡaviya Yesu ai doli.

17 Tana taunaḡa ena kolosi i avali bi i potiyovo te i nawa Kunukoukou gabunemo. Mba modomodona Alemik kalinedimo ba sa waiisana Golgota.

18 Ḡome Yesu kolosimo a tupalatu bi diyanemo ba lava labu vaitedi kota a tupalatudī. Lava ḡemota kataiyana yawaninemo bi ḡesauna ḡeniyana yawaninemo.

19 Paelat giugiu watiḡena i gilumina gado, “Nasalet Yesuna, Diu lavedi edi Ḡalibona.” Te kolosi modonemo a tutu waipatu.

20 Lava wapewapedi niga gilumina a iyeve, banina Yesu anitupalatuna gabuna ba mote manekemo bi malagai dididiga diyanemo. Gilumina ba Alemik, Latin bi Gulik kalinedimo.

21 Bi pilisi edi babada nuwedi i medi bi Paelat a giuwena gado, “Bai aubaina kuna gilumana gado, ‘Diu lavedi edi Ḡalibona?’ Tam maso kuna gilumana gado, ‘Niga lavana i giuna gado, Tagu taunana Diu lavedi edi Ḡalibona.’”

22 Ḡome te Paelat edi giu i waimunena gado, “Bai e gilugilumina ba kamaina e gilumi.”

23 Yesu kolosimo a tupalatu mulinemo ba tauwaiḡaviya 4 Yesu ena gala a legaudi bi a dailidi te dubu 4, bi ai legau ḡemoḡemota. Bi kota kwama lofalofana, noponemo anikote vaitena a vai. Niga kwamana ba mote popopona bi ḡauḡaulina.

24 Tedi a giuna gado, “Mote tama lisi bi ta koitiliye te aiyai ya vai.” Niga kauwina i tubuḡana ba gilugilumina wadubona i giugiuna luvanemo, “Tedi egu gala a dailidi

bi a koitili te aiyai ya legaudi.”\*

---

\* **19:24:** Sale 22:18.

Taunana aubaina, tauwaiḡaviya niga kauwidi mai a voyedi.

<sup>25</sup> Yesu ena kolosi diyanemo taumoito ba Yesu tinana matasina, Kiliyopas mwanena Meli bi Meli Magadalin.

<sup>26</sup> Laḡannemo Yesu i kita te tinana bi ena tauwaikaiwatana i ḡoyeḡoye kauwena waitena a moimoito ba tinana i giuwena gado, “Waivini, mba taunana natum.”

<sup>27</sup> Bi kota ena tauwaikaiwatana i giuwena gado, “Niganana niga waivinina ba tinam.” Mba ḡome te ena tauwaikaiwatana tinana i waidoli nawe ena vanuwemo.

### *Yesu Ena Peki*

*(Met 27:45-56, Mak 15:33-41, Luk 23:44-49)*

<sup>28</sup> Mba kauwidi mulidimo, Yesu i sibe te ena noya i waikovi bi bai gilugilumina wadubonemo i giugiuwena ya tubuḡana aubaina i giuna gado, “Tagu gadogu i magu.”†

<sup>29</sup> Ḣome ba waen waḡolana dubina i kenakena. Kamaina bi waen anitaina ai dakwa bi kai isop lagana a vai te a kaiḡavi bi ai yoyo saḡe Yesu mudunemo.

<sup>30</sup> Yesu waen waḡolana i tego mulinemo ba i giuna gado, “Bai matabuna i kovi.” Ḣome iwana i taunoku bi aluwina Tamana i vite te i peki.

<sup>31</sup> Bi mba laḡanna ba vononoḡa laḡanna bi bokinamai ba Diu lavedi edi Waiyawasi Laḡanna laukaina. Banina, Diu lavedi mote sima ḡoyeḡoye te edi Waiyawasi Laḡannemo tubuḡa kolosi mod-onemo sima dawē. Taunana aubaina, Paelat ai baḡa te kaḡedi sa doukotodi bi sa sivu yovoḡedi.

† **19:28:** Sale 22:15, 69:21.

<sup>32</sup> Kamaina bi tauwaiḡaviya ḡome olooloto labu Yesu vaitena a tupatupalatudina kaḡedi a gei doukotodi.

<sup>33</sup> Bi Yesu a kitakita ba tana kaikana i peki, taunana aubaina kaḡena mote a doukotodi.

<sup>34</sup> Bi geḡa te, tauwaiḡaviya ḡemota Yesu giligilina alaiyamo i gwaligwali, ba maḡemota kwasina bi gauba i pusuwali.

<sup>35</sup> Bi oloto niga kauwina taukitana ba i giu te niga ba giukauwa. Tana bai i kitakitana ba i sibe te giukauwa ya giugiuwe, taunana aubaina temi koi sumaḡa.

<sup>36</sup> Niga kauwidi a tubuḡana ba gilugilumina wadubonemo bai a giugiuwedina mainana a tubuḡa. Gilugilumina wadubonemo i giuna gado, “Tana mote bamo siliḡena ḡemota i nuwakoto.”‡

<sup>37</sup> Bi gilugilumina wadubona ḡesaunenemo kota i giuna gado, “Bi tana giligilina gwaligwalina kaka lava sa kita.”§

### *Yesu a dobo*

*(Met 27:57-61, Mak 15:42-47, Luk 23:50-56)*

<sup>38</sup> Mba mulinemo ba Alimatiya olotona isana Diyousep, Paelat i waibaḡa te Yesu tubuḡina ya vai nawe. Bi Diyousep ba Yesu ena tauwaikaiwatana ḡesauna bi tana kandavonemo i miyamiya, bantina Diu lavedi edi babada i nainaledi. Paelat i waianine te tubuḡa i avala nawe.

<sup>39</sup> Nikodimas kota bona panepanedi, maela bi aloye vaitena vitavitalena, 30 kiloglem luvana i legaudi te Diyousep vaitena a nawa. Nikodimas

---

‡ **19:36:** Potiyovo Kamaḡa 12:46, waiḡake Wailabuna 9:12, Sale 34:20. § **19:37:** Sakalaiya 12:10.

tana taunana dolinemo dudubalaḡa i nawa Yesu lisinemo.

<sup>40</sup> Bi oloolotodi labu Yesu tubuḡina a vai te bona panepanedimo tubuḡina a laipanepane bi gala potipotidimo a suma, Diu lavedi edi laudobo vaivaina luvanemo.

<sup>41</sup> Yesu bamo a tupatupalatuna diyanemo ba vokai wadiwadidi. Bi ḡome ba tauyewa valivaliuna bi mba tauyewanemo mote bamo taubeu ḡesauna a sako.

<sup>42</sup> Bi Diu lavedi edi Waiyawasi Laḡanna vokaukauwina aubaina te Yesu tubuḡina mba tauyewanemo a sako, banina manekina mote i lofa.

## 20

### *Yesu pekimo i kena moito*

*(Met 28:1-8, Mak 16:1-8, Luk 24:1-12)*

<sup>1</sup> Sande oleolelinemo dobu mawaidudubalina, Meli Magdalin i nawa tauyewamo. Ḡome tauyewa mataetina ḡakimina ḡimaḡima kamaḡena i kita.

<sup>2</sup> Mba ḡome te waivini i velau i nawa Saimon Pita bi Yesu ena tauwaikawatana ḡemota i ḡoyeḡoye kauwena lisidimo bi i giuna gado, “Tauyewamo Bada taubeuna a kaikamaḡe te bamo ḡome a sakona, tama mote ke sibe.”

<sup>3</sup> Kamaina bi Pita bi Yesu ena tauwaikawatana ḡesauna vaitena a nawa tauyewamo.

<sup>4</sup> Tedi labuḡidi a velavelau bi ena tauwaikawatana ḡesauna i velau gulata te Pita i gose bi tauyewamo i gei tava.

<sup>5</sup> Tana i laudulu bi tauyewa nopona i kita te galaḡa a kenakena bi mote i sola nawa.

<sup>6</sup> Saimon Pita muliḡa i tava te i sola nawa tauyewamo, bi i kita te galaḡa a kenakena.

<sup>7</sup> Bi kota i kita te Yesu kununa anisumana galana ba taunemo i nuwanoku te tabunemo i kenakena.

<sup>8</sup> Bi Yesu ena tauwaikaiwatana ḡesauna i geigei tavana kota i sola nawa tauyewamo, bi i kita te i waisumaḡa.

<sup>9</sup> Bi gilugilumina wadubonemo ya giugiu te Yesu kaka pekimo ya kenamoito. Bi tedi mba giugiuna mote a sibe.

<sup>10</sup> Kamaina bi tedi a munaḡa bamo ḡome a miyamiyanemo.

*Yesu Meli Magdalin lisiinemo i laumaḡata  
(Met 28:9,10, Mak 16:9-11)*

<sup>11</sup> Bi Meli ba tauyewa mataetinemo i moito bi i ḡabaḡaba. Tana maḡabaḡabana i laudulu bi i waikita nawa tauyewa noponemo.

<sup>12</sup> Bi bamo Yesu taubena a waikenanemo, aneya labu edi gala potipotidi i kitedi a miyamiya. Ġemota kununa yawaninemo bi ḡesauna kaḡena yawaninemo.

<sup>13</sup> Bi aneya Meli ai talayena gado, “Waivini, tam bai kwa ḡabeḡabe?” Bi tana i giuwedina gado, “Egu Bada taubeuna a nawe bi mote yà sibe te bamo ḡome a sako.”

<sup>14</sup> Mba ḡome waivini i tautauvitale ba Yesu i kita i moimoito, bi mote i kitaḡone te mba Yesu.

<sup>15</sup> Yesu i waitalana gado, “Waivini, bai aubaina kwa ḡabaḡaba, bi aiyai kwa tavutavuḡe?” Bi tana



i wainoḡota te bena taubayau, taunana aubaina i giuna gado, “Goma, bamoda Yesu tubuḡina kuna vaina ba kwa giuwegu te bamo ḡome kuna sako bi yà nawa te yà avali natome.”

<sup>16</sup> Yesu i giuna gado, “Meli!” Bi tana i tauvitale bi i ḡabana gado, “Laboni. Niga giuna Alemik kalinedimo banina ba Tauwailovelove.”

<sup>17</sup> Yesu i giuna gado, “Tam mote kuma taukonigu, banina tagu yaḡolo mote e saḡa e nawa Tamagu lisinemo. Bi kwa nawa valevaletigu kwa giuwedi te tagu yà munamunḡana Tamagu bi Tamemi, egu Maimaituwa bi emi Maimaituwa lisinemo.”

<sup>18</sup> Meli Magdalin giu i vai nawe Yesu ena tauwaikaiwatana lisidimo bi i giuwedina gado, “Tagu Bada e kita.” Kamaina bi Bada bai giudi i giugiuwena taudidi tedi i giuvitedi.

*Yesu ena tauwaikaiwatana lisidimo i laumaḡata*

*(Met 28:16-20, Mak 16:14-18, Luk 24:36-49)*

<sup>19</sup> Mba Sandena aubiganemo, Yesu ena tauwaikaiwatana vanuwa noponemo ai ḡemotidi bi mataeta a gudu ḡavute, banina Diu babadidi a nailedi. Bi ḡome a miyamiya ba i waimaḡemoti te Yesu poudimo i laumaḡata bi i giuwedina gado, “Nuwauba lisimimo.”

<sup>20</sup> Mba giuna mulinemo ba nimana bi giligilina i wailovedi. Bi laḡannemo ena tauwaikaiwatana Bada a kitakita ba a yasisi gulata.

<sup>21</sup> Kota Yesu i giu munaḡana gado, “Nuwauba lisimimo. Tagu Tamagu i giukamaḡegu bi tagu kota mainana temi yà giugiuukamaḡemi.”

22 Bi ḡome te lisidimo yawasina i bunanai kamaḡe bi i giuwedina gado, “Aluwa Waiyawa ko vai!

23 Bamoda lava edi gebogebo ko noḡoti kamaḡedina, ba Maimaituwa edi gebogebo ya noḡoti kamaḡedi. Bi bamoda temi edi gebogebo mote koma noḡoti kamaḡedi ba Maimaituwa mote edi gebogebo ima noḡoti kamaḡedi.”

*Yesu Tomas lisenemo i laumaḡata*

24 Bi laḡannemo Yesu i tavatava ena tauwaikawaiwatana 12 lisidimo, ba nopodimo ḡemota isana Tomas (sa waiisana Didimas) tana mote ḡome.

25 Kamaina bi ena tauwaikawaiwatana ḡesaudi Tomas a giuwena gado, “Tama Bada ke kita!” Bi tana i giuna gado, “Mm, tagu mote yaḡmai sumaḡa bi dolina tutu leleidi nimanemo yaḡ kitedi, nimagalagumo yaḡ taukonidi bi giligilina gwaligwalina leleina yaḡ taukoni kaka bi yaḡ sumaḡa.”

26 Wiki ḡemota i kovi mulinemo ba ena tauwaikawaiwatana kota a tava vanuwemo ai ḡemoti munaḡedi. Bi Tomas ba vaitena ḡome. Avena te mataeta gudugudu ḡavutina bi yaḡolo te Yesu poudimo i laumaḡata bi i giuwedina gado, “Nuwauba lisimimo.”

27 Gome Yesu Tomas i giuwena gado, “Nimagalammo nimatabagu kwa taukoni bi nimagu kwa kitedi. Bi nimam kwa tuḡu te giligiligu kwa taukoni. Tam nuwakulukuluva kwa kaisako bi kwai sumaḡa.”

28 Kamaina bi Tomas i giuna gado, “Tam egu Bada bi egu Maimaituwa.”

29 Kamaina bi Yesu i giuna gado, “Tam kunai sumaḡana banina kuna kitagu. Bi tedi mabai

mote a kitagu bi sa waisumaḡana ba kakavisuvisudi.”

*Diyon niga bukana i gilumina ba banina niga*

<sup>30</sup> Yesu anisove matailidi wapewapedi ḡesaudi ena tauwaikaiwatana matedimo i voivoiyedina ba niga bukanemo mote a gilumidi.

<sup>31</sup> Bi niga taudidi a gilumidina ba temi kamaina te Yesu koi sumaḡe te tana taunana Buyobuyona, Maimaituwa Natuna. Bi temi koi sumaḡena ba ena ḡailisimo kaka yawasana ilailala ko banavi.

## 21

*Yesu ena tauwaikaiwatana 7 lisidimo i laumaḡata*

<sup>1</sup> Laḡan visa a kovi mulidimo ba Yesu Galili topana diyanemo, ena tauwaikaiwatana lisidimo i laumaḡata munaḡa. Niga kauwina i tubuḡana ba niga mainana.

<sup>2</sup> Yesu ena tauwaikaiwatana Galili topana diyanemo ai ḡemotidina ba: Saimon Pita, Tomas sa waiisana Didimas, Nataniyel ba Keina lavana, bi Keina malagaina ba Galili plovins noponemo, Diyebedi natunatuna bi ena tauwaikaiwatana labu vaitedi.

<sup>3</sup> Bi Saimon Pita ena lava i giuwedina gado, “Tagu gomo aubaina yà nawanawa.” Bi tedi a giuwena gado, “Tama vaitem ta nawa.” Kamaina bi edi wagamo a gelu, bi tedi mba dudubalinemo mote bamo iyana a konedi.

<sup>4</sup> Bi laḡan sakosako balana ba Yesu nisa diyanemo i laumoito kamaḡe, bi ena tauwaikaiwatana mote tana a kitaḡone.

<sup>5</sup> Yesu ena lava lisidimo i binauna gado, “Egu lava, temi iyana kona konedi ee geḡa?”

Tedi giu ai munena gado, “Geḡa, mote iyana ke konedi.”

<sup>6</sup> Kamaina bi i giuwedina gado, “Emi gomo kataiyemi yawaninaḡa ko pwalage nawe kaka iyana ko konedi.” Bi laḡannemo mai a voivoiye ba mote ḡemoḡemotina te maso gomo a solu saḡe wagamo. Banina tedi iyana wapewapedi a konedi.

<sup>7</sup> Ḡome tauwaikaiwatana ḡesauna Yesu i ḡoyeḡoye kauwena Pita i giuwena gado, “Noi ba Bada.” Laḡannemo Saimon Pita i vaiye te noi ba Bada, ba ena kwama dabanemo anikote i kote munaḡe bi i laupoti topamo bi i nawa diyadiyamo.

<sup>8</sup> Bi Yesu ena tauwaikaiwatana ḡesaudi ba wagamo. Tedi waga a ḡiu bi iyana gomona wanawanavuna a solu nawena diyadiyamo, banina mba ḡome te gelemo ba mote i lofa, 90 mita luvana.

<sup>9</sup> Laḡannemo waga a potipotiyovo kamaḡe ba tedi kai mafuwalinemo iyana kalakalatidi bi buledi vaitedi a kitedi.

<sup>10</sup> Yesu i giuwedina gado, “Temi iyana noi tau-nana kona konekonedina ḡesaudi ko natomedi.”

<sup>11</sup> Kamaina bi Saimon Pita i kaisaḡa wagamo, gomomo i kabi te i solu saḡe gelemo. Bi iyana nananakidi ba wapedi 153, bi avena te iyana a wapa gulata bi gomo mote i nuwalisi.

<sup>12</sup> Yesu i giuwedina gado, “Temi ko nato bi ko kani.” Bamo mote tauwaikaiwatana ḡesau Yesu i

waitalaye gado, “Tam aiyai?” Tedi a sibe otiḡe te tana ba Bada.

<sup>13</sup> Yesu buledi i vai bi ena tauwaikaiwatana i vitedi, bi kota iyana i vai te i vitedi.

<sup>14</sup> Bi Yesu pekimo i kenamoito mulinemo, niga taunana ba sauga waifaionina tana ena tauwaikaiwatana lisidimo i laumaḡata.

### *Yesu Pita i saḡe munaḡe*

<sup>15</sup> Laḡannemo a kanikani kovi ba Yesu, Saimon Pita i waitalayena gado, “Saimon, Diyon natuna, tam kwa ḡoyeḡoye gulateguna kaka niga em lavedi, ee?” Pita Yesu ena giu i waimunena gado, “Emaso, bena kuna sibe te tagu ya ḡoyeḡoyem.” Kamaina bi Yesu i giuna gado, “Egu sipu kwai kani bagibagidi.”

<sup>16</sup> Yesu i giu munaḡana gado, “Saimon, Diyon natuna, tam kwa ḡoyeḡoyegu, ee?”

Ḡome Pita i giuna gado, “Emaso, Bada, tam kuna sibe.” Kamaina bi Yesu i giuna gado, “Tam egu sipu kwa labe kauwedi.”

<sup>17</sup> Yesu waitala waifaionina, Saimon lisinemo i voyiena gado, “Saimon, Diyon natuna tam kwa ḡoyeḡoyegu, ee?”

Yesu waitala i waifaioni, taunana aubaina te Pita nuwana i gebo. Kamaina bi Saimon i giuna gado, “Bada, bai matabuna kuna sibe te tagu ya ḡoyeḡoyem.”

Yesu giu i waimunena gado, “Egu sipu kwai kani bagibagidi.

<sup>18</sup> Tagu giukauwemo ya giugiuwem, tam mavalivaliummo ba kunai gala bi em nuwalauwataḡa ku nawanawa. Bi laḡannemo

kuna magulana ba nimam kwa tuḡudi te lava ḡesauna yai galam, nimammo ya kabi bi yai dolim te mote aninawa ku ḡoyeḡoyena maiḡa ya nawem.”

<sup>19</sup> Yesu, Pita lisinemo niga mainana i giuna ba bainewa Pita ya peki bi Maimaituwa namala ya vaina taunana i giugiuwata. Kamaina bi Yesu Pita i giuwena gado, “Ku kaiwatagu.”

<sup>20</sup> Ḡome Pita i tauvitale bi i kita te tauwaikawaiwatana Yesu i ḡoyeḡoye kauwena ba i kaikaiwatedi. Tana taunana Vawaitauli Soinemo Yesu diyanemo i miyamiyana, iwana i taunawe Yesu lisinemo bi i waitalayena gado, “Bada, tam aiyai ya sakoyovoḡem?”

<sup>21</sup> Sauginemo Pita, noi olotona i kitakita ba i waitalana gado, “Bada, bi noi olotona ba bainewa?”

<sup>22</sup> Yesu giu i waimunena gado, “Bamoda tagu ya ḡoyena ba tana ya miyamiya bi tagu ya nato munaḡa. Bi bai aubaina kwa ḡoyeḡoyena kwa sibe? Bi tam ba kamaina te kwa kaiwatagu.”

<sup>23</sup> Kamaina bi Yesu ena tauwaikawaiwatana nopodimo niga giuna i dabalala te bena mba tauwaikawaiwatanina mote ima peki. Bi geḡa te, Yesu mote i giu te tana mote ima peki bi i giuna gado, “Bamoda tagu ya ḡoyena ba tana ya miyamiya bi ya nato munaḡa. Bi bai aubaina kwa ḡoyeḡoyena kwa sibe?”

<sup>24</sup> Niga tauwaikawaiwatanina taunana niga kauwidi i giuwatedi, bi kota i gilumidi. Bi ke sibe te bai ya giugiuwena ba giukauwa.

<sup>25</sup> Bi Yesu kauwa wapewapedi ḡesaudi kota i voyedi. Bamoda kauwidi matabudi bi a gilumidi

ba yà noḡonoḡoti te bukedì maso doḡu ai wanavù.

**Giu visuvisuna**  
**Portions of the Holy Bible in the Kakabai language of**  
**Papua New Guinea**  
**Buk Baibel long tokples Kakabai long Niugini**

copyright © 2010-2023 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kakabai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-10-11

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 11 Oct 2024

8614ef9e-7279-5fda-a20a-4c1b45b2f51a